

044.1

**Uitvoeringsprogramma
Openbare Ruimte**

2024-2028

Inhoudsopgave

1. Inleiding	2
1.1. Reikwijdte en positionering	2
1.2. Leeswijzer	3
2. Beheerareaal	4
2.1. Wat hebben we in beheer?	4
2.2. Huidige kwaliteitsniveaus	4
3. Uitgangspunten	7
3.1. Beleidskaders	7
3.2. Kwaliteitskader	8
3.3. Financiële kader	9
4. Beheerstrategie	12
4.1. Onderhoudscyclus	12
4.2. We werken integraal, tenzij... ..	13
5. Onderhoudskosten	16
5.1. Normkosten	16
5.2. Onderhoudsbehoefte	16
5.3. Dekkingsbehoefte	17
6. Kapitaalgoederen	21
6.1 Groen en bomen	21
6.2 Speelvoorzieningen	24
6.3 Oppervlaktewater	28
6.4 Wegen	31
6.5 Civieltechnische kunstwerken	37
6.6 Wegmeubilair	41
6.7 Openbare verlichting (OVL)	43
6.8 Verkeersregelininstallaties	47

1. Inleiding

Op 19 september 2023 heeft de gemeenteraad de Beheervisie Openbare Ruimte 2024-2028 vastgesteld. Met de focus op de komende vijf jaar worden in de beheervisie niet alleen de fundamenteën gelegd voor beheer en onderhoud, maar ook de contouren geschetst voor een groenere, duurzamere, inclusievere, en klimaatbestendige leefomgeving. Met de formele vaststelling van de beheervisie is de richting bepaald en is de vraag "wat willen we bereiken?" beantwoord. De visie biedt een samenhangend plan, dat helpt om duurzaamheid en inclusiviteit te bevorderen en de natuurlijke kwaliteiten en leefbaarheid van Wassenaar te behouden. Dit maakt deze beheervisie onmisbaar voor het behouden van het groene karakter van de gemeente op de lange termijn.

Waarom een Uitvoeringsprogramma?

Met de vaststelling van de Beheervisie hebben we een krachtig kompas in handen voor de toekomstige beheeropgave van de openbare ruimte. Echter, het formuleren van doelstellingen is slechts de eerste stap; nu rijst de essentiële vraag: "hoe gaan we dit bereiken?". Het Uitvoeringsprogramma geeft antwoord op deze vraag.

In het Uitvoeringsprogramma worden de ambities uit deze beheervisie vertaald naar een integrale onderhoudsstrategie. Het plan geeft inzicht in de middelen die nodig zijn om het beheer en onderhoud conform de geformuleerde ambities van de gemeenteraad uit te voeren. Deze zijn vervolgens vertaald naar een financiële strategie¹. Hiermee is de basisopgave in beeld en zijn de middelen beschikbaar om die basis op orde te houden. We kijken vanuit een toekomstgericht en integraal perspectief naar de beheeropgave in de openbare ruimte en leggen waar mogelijk de verbinding met de ontwikkelopgaven op het gebied van klimaat, energie, mobiliteit en inclusiviteit. Door deze integrale benadering is de afstemming beter geborgd, wat leidt tot het beter benutten van koppelkansen bij de realisatie van de gezamenlijke ambities.

Tevens geeft dit plan invulling aan de vereiste vanuit het Besluit Begroting en Verantwoording²(BBV). Hiermee wordt geborgd dat het onderhoud van de gemeentelijke kapitaalgoederen structureel en adequaat wordt aangepakt, en dat de gemeente haar verantwoordelijkheid voor de openbare ruimte duurzaam kan vervullen.

1.1. Reikwijdte en positionering

Het Uitvoeringsprogramma richt zich op de kapitaalgoederen in de openbare ruimte, zoals groen en bomen, wegen, kunstwerken en openbare verlichting. De openbare ruimte is niet alleen het visitekaartje van onze gemeente maar speelt ook een belangrijke rol in het functioneren van Wassenaar en haar inwoners, zowel op sociaal als economisch gebied. Vanwege de diversiteit aan objecten, en met het oog op een goed beheer en onderhoud, worden in verschillende objectgroepen ingedeeld. Bij het definiëren van de kapitaalgoederen wordt aansluiting gezocht met de gehanteerde categorisering binnen de programmabegroting³. De kapitaalgoederen die onderdeel uitmaken van dit plan zijn:

- Groen en bomen
- Speelvoorzieningen
- Oppervlaktewater
- Wegen
- Civieltechnische kunstwerken
- Wegmeubilair
- Openbare verlichting

¹ De begroting en de financiële strategie zijn in lijn met het vernieuwde BBV (Besluit Begroten en Verantwoorden provincies en gemeenten).

² De instandhouding van de openbare ruimte, de zorgplicht, is een wettelijke taak. Gemeenten dienen jaarlijks een verplichte paragraaf over het onderhoud van kapitaalgoederen in hun begroting op te nemen, inclusief beleidskader, financiële consequenties, en de vertaling hiervan in de begroting. Dit voorkomt kapitaalvernietiging door achterstallig onderhoud. De commissie BBV adviseert gemeenten om elke vier jaar een integrale nota over het onderhoud van kapitaalgoederen door de raad te laten vaststellen.

³ [Programmabegroting 2024 - Paragraaf onderhoud kapitaalgoederen](#)

- Verkeersregelininstallaties

Met de vaststelling van dit plan komen de eerder vastgestelde (update)beheerplannen 2021-2023 behorend bij de bovengenoemde kapitaalgoederen te vervallen.

1.2. Leeswijzer

Het Uitvoeringsprogramma is opgedeeld in zes hoofdstukken, die samen een volledig beeld geven van het beheer van de openbare ruimte. De inleiding schetst het doel en de reikwijdte van het plan. Vervolgens wordt in het tweede hoofdstuk het beheerareaal uiteengezet. Het derde hoofdstuk behandelt de beleidsmatige, kwalitatieve en financiële uitgangspunten. De beheerstrategie, waaronder onderhoudscycli en integrale aanpak, komt aan bod in het vierde hoofdstuk. Hoofdstuk vijf geeft een overkoepelend beeld van de onderhoudskosten, terwijl het zesde en laatste hoofdstuk dieper ingaat op dit aspect voor afzonderlijke kapitaalgoederen.

2. Beheerareaal

Het beheer van de diverse kapitaalgoederen en objecten in de openbare ruimte is een kerntaak van de gemeente. Groen, bomen, wegen en speelvoorzieningen vereisen regelmatig onderhoud om optimaal te functioneren. In dit hoofdstuk zullen we de kapitaalgoederen bespreken die door Wassenaar worden beheerd, en tevens zullen we de huidige kwaliteit ervan in kaart brengen.

2.1. Wat hebben we in beheer?

Het Uitvoeringsprogramma behelst de kapitaalgoederen in de openbare ruimte in beheer van de gemeente⁴. De openbare ruimte verwijst naar alle fysieke gebieden en locaties die toegankelijk zijn voor het publiek en die niet privé-eigendom zijn.

Wassenaar beheert een openbare ruimte van meer dan 3,2 vierkante kilometer (km²), bestaande uit ca 1,79 km² aan groenareaal⁵ en ca 1,44 km² aan verharding. In onderstaand overzicht zijn de kenmerkende hoeveelheden per kapitaalgoed opgenomen.

In hoofdstuk 6 gaan we dieper in op de afzonderlijke kapitaalgoederen en bijbehorende objectgroepen. Veranderingen komen vooral door nieuwe aanleg of areaalmutaties, zoals bij de landgoederen.

2.2. Huidige kwaliteitsniveaus

Het beheer en onderhoud in Wassenaar wordt uitgevoerd op een kwaliteitsniveau dat is te kenmerken als sober en doelmatig. Dat betekent een veilige en schone leefomgeving met een goede balans tussen onderhoudsniveau en beschikbare middelen, zie ook 3.2 Kwaliteitskader.

Het kwaliteitsniveau van het areaal omvat zowel technische kwaliteit als beeldkwaliteit en wordt op verschillende manieren bepaald. Leeftijd is een van de indicatoren waarmee we de kwaliteit en de behoefte aan onderhoud en vervanging kunnen voorspellen. Bijvoorbeeld, de kwaliteit van duikers is nog vaak bepaald door hun levensduur, terwijl het aantal branduren belangrijk is voor de beoordeling van de openbare verlichting. Daarnaast hebben factoren als ondergrond, gebruikte materialen en de gebruiksintensiteit een groot invloed op de feitelijke levensduur. Om deze reden

⁴ Belangrijk is dat groen- en recreatiegebieden soms door derden, zoals recreatieschappen, worden beheerd. Deze gebieden vallen dan niet onder het beheer van de gemeente.

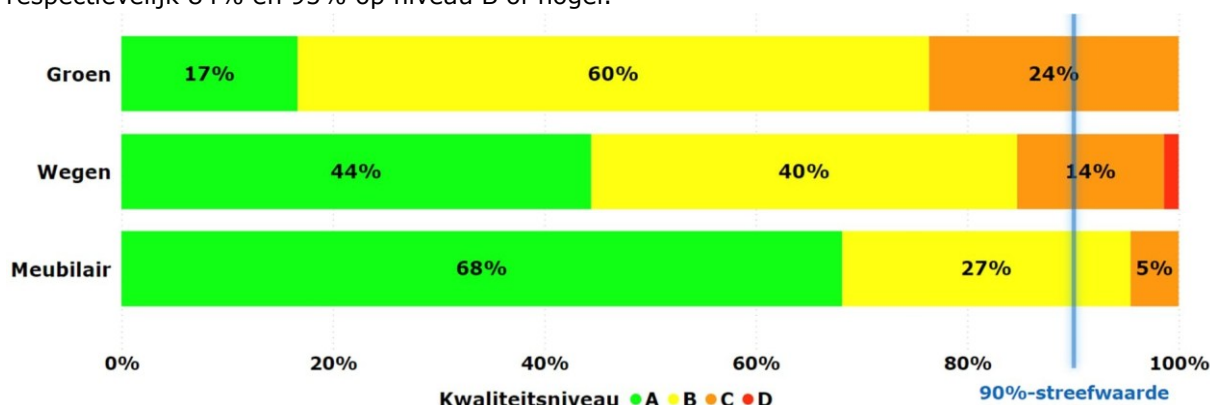
⁵ Groenareaal is exclusief transformatie landgoederen.

wordt de theoretische kwaliteitsbeoordeling waar mogelijk aangevuld met inspectiegegevens. Zo is er voor wegen de wegininspectie, speeltoestellen ondergaan driemaandelijks inspecties en maandelijkse controles door de onderhoudsploeg. Groenonderhoud wordt geïnventariseerd via periodieke schouwinspecties, en bomen worden onderworpen aan een boomveiligheidscontrole. Deze inspectiegegevens vormen de basis voor het bepalen van het kwaliteitsniveau en de behoefte aan onderhoud en vervanging op korte termijn (0-5 jaar afhankelijk van het type inspectie).

Om de diverse kwaliteitsbeoordelingen, verkregen op basis van verschillende methodieken en inspecties te uniformeren, hanteren we een beoordeling volgens de CROW-beeldmaatlaten, variërend van zeer hoog (A+) tot zeer laag (D).

Beleidsschouw

Uit de recente schouw van de openbare ruimte blijkt dat de meeste onderdelen redelijk goed scoren. Het beheer van groen en bomen voldoet nog niet geheel aan de ambitieniveaus uit de Beheervisie Openbare Ruimte 2024-2028. Voor groen en bomen zit 77% op kwaliteitsniveau B of hoger. Dit percentage ligt onder de streefwaarde⁶ van 90%, wat aangeeft dat extra inspanningen nodig zijn om de kwaliteit te verbeteren. Voor wegen en meubilair (betreft wegmeubilair, spelen, openbare verlichting en verkeersregelinstallaties) worden de doelen vrijwel behaald, met respectievelijk 84% en 95% op niveau B of hoger.

Figuur 3: Resultaten beleidsschouw openbare ruimte 2024

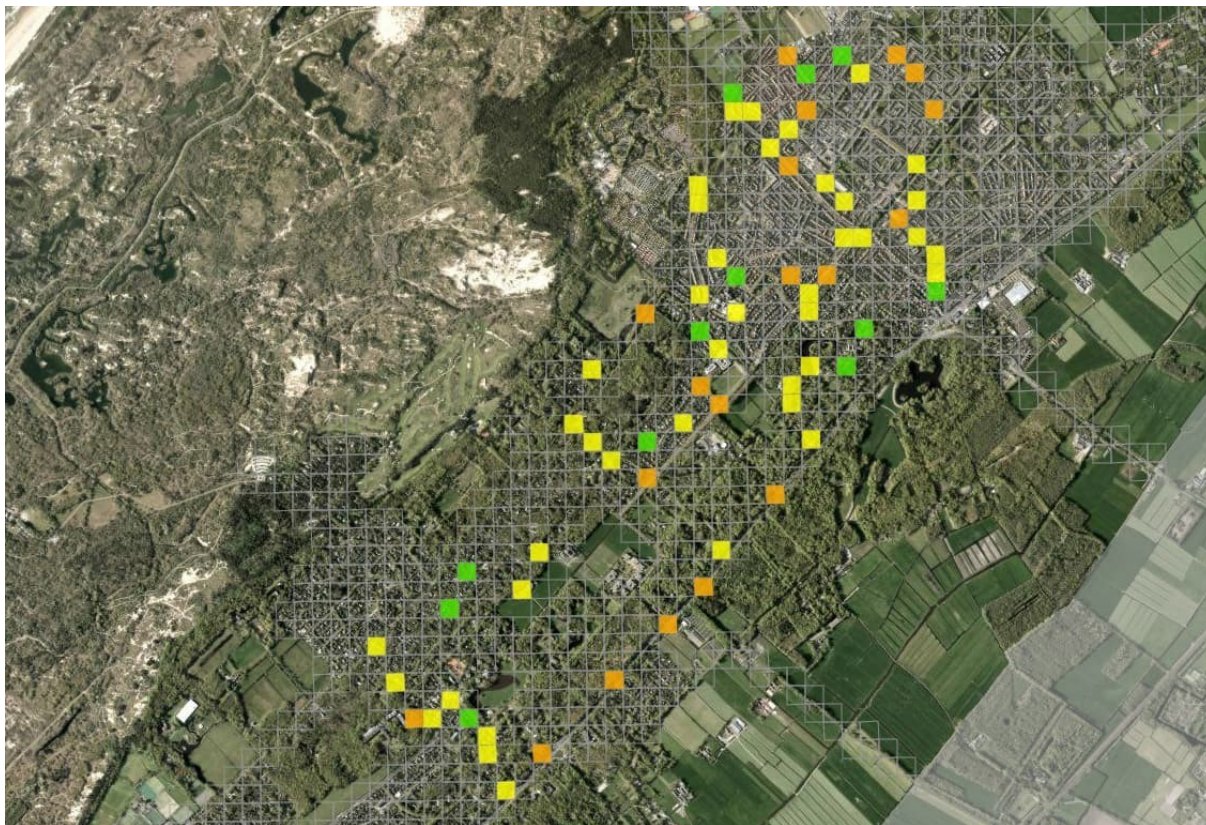
Groen en bomen: 17% van het groen is van niveau A en 60% van niveau B. Dit betekent dat 77% van het groen voldoet aan de minimale kwaliteitsstandaard van niveau B. Echter, 24% van het groen zit op niveau C. Dit valt onder de 90%-streefwaarde die als norm dient voor het behalen van de gestelde kwaliteitsambities. Deels is dit te verklaren door de seizoengebonden effecten, zoals overmatige overgroei of wortelopschot bij vele lindebomen die Wassenaar rijk is.

Wegen: 84% van de wegen voldoet aan niveau A of B, met slechts 16% op niveau C of D. Hoewel dit dicht bij de 90% streefwaarde komt, moeten wegen die op niveau C en D zitten nauwlettend worden gemonitord om verslechtering te voorkomen. Bij het kapitaalgoed wegen is een inhaalslag gaande, met veel wegonderhoudsprojecten gepland tot en met 2026. Voorbeelden hiervan zijn de asfaltering van de Van Zuylen van Nijveltstraat en de geplande vervanging van De Wassenaarse Slag. De uitvoering hiervan leidt tot een versnelde verbetering van het onderhoudsniveau.

Meubilair: 95% van het meubilair scoort niveau A of B. Dit is in lijn met de doelstellingen van de gemeente en laat zien dat deze categorie over het algemeen goed wordt onderhouden.

De resultaten van de schouw laten zien dat de meeste kapitaalgoederen in de openbare ruimte een redelijke tot goede kwaliteit hebben, met enkele uitzonderingen die wijzen op de noodzaak van gericht onderhoud. Het is belangrijk om aandacht te besteden aan gebieden met lagere onderhoudsniveau om de algehele kwaliteit van de openbare ruimte in de gemeente Wassenaar te waarborgen en te verbeteren.

⁶ Voor het bepalen van het kwaliteitsniveau geldt een streefwaarde. Dit houdt in dat wanneer 90% van het areaal aan deze streefwaarde voldoet, het niveau is behaald.

Figuur 4: Schouwpunten beleidsschouw openbare ruimte 2024

3. Uitgangspunten

In dit hoofdstuk verkennen we de beleidsmatige en wettelijke kaders die essentieel zijn voor het beheer van de openbare ruimte in Wassenaar. We behandelen de invloed van regelgevingen zoals het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en het Coalitieakkoord 2023-2026, evenals de Beheervisie Openbare Ruimte 2024-2028, met specifieke doelen voor onderhoudsniveau en duurzaamheid. Dit hoofdstuk belicht tevens het recente Rekenkameronderzoek, dat inzicht biedt in de huidige staat van beheer en mogelijke verbeterpunten. Samen met de financiële kaders vormen deze elementen de basis voor ons streven naar een efficiënt en verantwoord beheer van de openbare ruimte.

3.1. Beleidskaders

Wettelijke kaders

De wettelijke kaders rond het beheer van de openbare ruimte in Wassenaar worden door diverse regelgevingen bepaald. Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht de gemeente tot heldere communicatie over het onderhoud van kapitaalgoederen in begroting en jaarrekening. Op grond van het Nieuw Burgerlijk Wetboek bestaat er een zorgplicht voor de veiligheid in de openbare ruimte, wat acties zoals inspecties en onderhoud vereist. De inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024 markeert de overgang naar een meer integrale benadering van de fysieke leefomgeving, met een sterke focus op burgerparticipatie. Daarnaast zijn er specifieke wetten voor kapitaalgoederen zoals speelvoorzieningen of civieltechnische kunstwerken, waarin (constructieve) veiligheid en zorgplicht centraal staan. Een uitgebreid overzicht van de vigerende beleidsdocumenten die relevant zijn voor het beheer, onderhoud en de inrichting van de openbare ruimte is opgenomen in de Beheervisie Openbare Ruimte 2024-2028⁷.

Coalitieakkoord 2023-2026

Coalitieakkoord Samen voor Wassenaar, koersvast, open en betrokken betreft een akkoord op hoofdlijnen. Dit akkoord legt een sterke nadruk op de openbare ruimte, met als hoofddoelen het bereiken van onderhoudsniveau B voor een schone, veilige en goed onderhouden omgeving, en het behoud van het groene, landelijke karakter van de gemeente. Het akkoord omvat ook plannen voor het verduurzamen en toegankelijker maken van de dorpskern, inclusief verbeteringen in verkeersveiligheid en leefbaarheid. Deze focus weerspiegelt een commitment aan duurzaamheid, natuurbehoud en het versterken van de leefomgeving in Wassenaar.

Coalitieakkoord: *Er wordt gestreefd naar onderhoudsniveau B in de bebouwde omgeving, wat betekent dat de openbare ruimte schoon, heel en veilig zal zijn, met minimale oneffenheden. Dit vereist maatwerk, prioritering en fasering. Er is ook sprake van een inhaalslag voor de bestrating in de openbare ruimte.*

Beheervisie Openbare Ruimte 2024-2028

De beheervisie benadrukt het behoud en versterking van bestaande kwaliteiten, met de ambitie om de groenste gemeente van Nederland te worden. De groene ruimte wordt, waar mogelijk, aangepast aan de gevolgen van klimaatverandering, met aandacht voor energietransitie en het vergroten van leefbaarheid, beweegvriendelijkheid en toegankelijkheid. Deze ontwikkelingen en ambities laten we samenkomen in drie centrale ambities, die in de komende periode leidend zijn voor het beheer van de openbare ruimte:

- Behouden van het authentiek en dorps karakter: kleinschaligheid, authentieke identiteit, sociale en vitale dorpsgemeenschap.

⁷ [Beheervisie Openbare Ruimte 2024-2028](#)

- Versterken van het uitnodigende karakter: aantrekkelijk en veilig, toegankelijk en inclusief, beweegvriendelijk en gezond.
- Verdere ontwikkeling van een duurzame buitenruimte: meer groen, vergroten van de biodiversiteit, circulair werken en klimaatadaptatie.

De beheervisie bevat uitgebreide beschrijvingen van de bovengenoemde ambities, die in hoofdstuk 6 per kapitaalgoed worden behandeld.

Onderzoek Rekenkamer

In 2023 heeft de Rekenkamercommissie een onderzoek uitgevoerd naar het onderhoud van gemeentelijke kapitaalgoederen, waaronder wegen, bruggen en onderdoorgangen. Het doel was om inzicht te verschaffen en verbetersuggesties aan te bieden met betrekking tot de besluitvorming, organisatie, financiering en monitoring van deze goederen. Dit onderzoek⁸ werd verricht door het Economisch Instituut voor de Bouw (EIB). Uit het onderzoek komt een overkoepelend beeld naar voren. Op het gebied van areaal, informatie en communicatie blijkt dat het beheer in de gemeente Wassenaar volledig op orde is. Echter, op de gebieden van planvorming en de financiële en personele aspecten zijn er mogelijkheden voor verbetering. De gemeenteraad heeft het college opgeroepen om de gedane aanbevelingen te implementeren en vóór de zomer van 2024 een update te geven over de uitvoering.

Rekenkamer: *De gemeenten hebben grip op de kosten van regulier onderhoud. Maar zij reserveren soms te weinig middelen voor het bereiken van een bepaald ambitieniveau, terwijl de kosten daarvan bij hen bekend zijn.*

3.2. Kwaliteitskader

De gemeente Wassenaar is een groene en aantrekkelijke gemeente. De inwoners hechten veel waarde aan goed onderhoud en willen blijven genieten van het groen. Naast het groen zijn het dorpse karakter, de historische charme, beweegvriendelijkheid en ontmoetingsplekken van groot belang. Een goed ingerichte openbare ruimte is het visitekaartje van de gemeente. Conform het coalitieakkoord en de uitgangspunten uit de beheervisie voor de openbare ruimte, wordt voor de kapitaalgoederen in Wassenaar de kwaliteitsambitie van niveau B gehanteerd. Dit betekent dat er wordt gestreefd naar een openbare ruimte die schoon, heel en veilig is. Bij goed functioneren is plaatselijk zichtbare veroudering nog acceptabel.

NIVEAU	OMSCHR.	TOELICHTING
A+	Uitstekend	Geen gebreken. Functioneel uitstekend.
A	Goed	Incidenteel beginnende veroudering. Functioneel prima.
B	Redelijk	Matig. Plaatselijk zichtbare veroudering. Functioneel nog goed.
C	Verouderd	Kans op storingen in het functioneren.
D	Slecht	Veroudering onomkeerbaar. Functioneren in gevaar.

Tabel 1: Onderhoudsniveau Openbare Ruimte (Ambitieniveau B)

Kwaliteitsmonitoring

Het monitoren van de kwaliteit van het areaal is van belang om te verifiëren of de gemeente Wassenaar voldoet aan de wettelijke taken zoals de zorgplicht en de BBV maar ook om te monitoren of de door de raad vastgestelde kwaliteitsambities van niveau B worden behaald.

De wettelijke zorgplicht, vastgelegd in het Burgerlijk Wetboek en de Wegenwet, ligt bij de gemeente en vormt de basis voor het ongehinderd en veilig gebruik van de openbare ruimte door gebruikers. De gemeente draagt continu zorg voor dit aspect, om schade en aansprakelijkheidsclaims te voorkomen. Tot deze ondergrens behoort ook het voorkomen van kapitaalvernietiging. Onvoldoende of te laat onderhoud mag niet resulteren in hogere kosten of een

⁸ [EIB – Onderhoud aan wegen, bruggen en onderdoorgangen](#)

kortere levensduur. Voor arealen die op D-niveau worden beoordeeld, is onderhoud of vervanging vaak noodzakelijk om aan de wettelijke zorgplicht te voldoen.

Voor de monitoring van het kwaliteitsniveau gebruiken we de landelijke CROW-systeematiek. De Kwaliteitscatalogus Openbare Ruimte (KOR) vormt een belangrijk instrument door kwaliteitsniveaus voor objecten in de openbare ruimte te definiëren, waarbij voor elk object specifieke criteria gelden. Voor ieder criterium is een beeldmeetlat samengesteld die het kwaliteitsniveau meetbaar maakt met behulp van foto's, beschrijvingen en eisen. Om een duidelijk overzicht te bieden, hanteert de KOR vijf kwaliteitsniveaus, variërend van zeer hoog (A+) tot zeer laag (D), zoals weergegeven in Figuur 5.

Groen	beplanting-bosplantsoen-overgroei randen verharding of gras			
A+	A	B	C	D
				
De rand van de verharding of het gras is volledig zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is goed zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is redelijk zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is nauwelijks zichtbaar.	De rand van de verharding of het gras is niet zichtbaar.
gemiddelde lengte overgroei 0 cm per 100m ¹	gemiddelde lengte overgroei ≤ 10 cm per 100m ¹	gemiddelde lengte overgroei ≤ 25 cm per 100m ¹	gemiddelde lengte overgroei ≤ 40 cm per 100m ¹	gemiddelde lengte overgroei > 40 cm per 100m ¹
lengte overgroei 0 cm	lengte overgroei ≤ 30 cm	lengte overgroei ≤ 45 cm	lengte overgroei ≤ 75 cm	lengte overgroei > 75 cm
probleemtak nee	probleemtak nee	probleemtak nee	probleemtak nee	Probleemtak ja

Figuur 5: Voorbeeld beeldmeetlat Groen (beplanting-bosplantsoen-overgroei randen)

Het onderhoud van de openbare ruimte houdt rekening met meer dan alleen de beeldkwaliteit. Naast de richtlijnen voor beeldkwaliteit worden daarom ook andere technische richtlijnen en normen gehanteerd. Een belangrijk voorbeeld hiervan is de NEN2767, die zich richt op de conditiemeting van civieltechnische en waterbouwkundige kunstwerken. Hierdoor wordt een integrale benadering van onderhoud gewaarborgd, die zowel de esthetische als de constructieve integriteit van deze objecten verzekert. Specifiek voor de speelvoorzieningen is het Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen (WAS 2023) van toepassing. Dit wettelijk kader richt zich op de veiligheid van attractie- en speeltoestellen en stelt eisen aan ontwerp, fabricage, keuring, gebruiksaanwijzing, onderhoud en inspectie.

3.3. Financiële kader

Deze paragraaf beschrijft hoe het onderhoudsbudget wordt gefinancierd en welke kaders van toepassing zijn. In deze paragraaf en de rest dit stuk wordt voor alle jaren uitgegaan van het prijsniveau 2024 zoals verwerkt in de Programmabegroting 2024-2027.

Programmabegroting

Het financiële kader van het Uitvoeringsprogramma is opgebouwd uit drie componenten: de exploitatiebegroting, de voorzieningen en de investeringen.

In het programma Natuur, Klimaat en Mobiliteit (P5) van de Programmabegroting 2024-2027⁹ zijn structurele middelen toegekend voor het uitvoeren van het beheer en onderhoud van de gemeentelijke kapitaalgoederen. Het regulier onderhoud wordt uit de jaarlijkse exploitatie gefinancierd en hiervoor zijn vaste jaarlijkse budgetten beschikbaar. De kostenschommelingen bij het groot onderhoud worden gecompenseerd door de voorzieningen. Dit maakt het mogelijk om flexibeler om te gaan met veranderingen in benodigde budgetten of vertragingen in projecten. Vervangingsopgaven of levensduurverlengende onderhoudsmaatregelen worden gefinancierd uit investeringskredieten. Vervangingsinvesteringen worden geactiveerd volgens de afspraken in de

⁹ [Programmabegroting 2024-2027](#)

financiële verordening en over meerdere jaren afgeschreven. De hieruit voortvloeiende kapitaallasten (rente + afschrijving) leggen beslag op de exploitatiebegroting.

De beschikbare jaarbudgetten zijn in Tabel 2 opgenomen. De begroting beslaat de komende vier jaar. Als indicatie voor het beschikbare budget in 2028 is dit gelijkgesteld aan dat van 2027.

	2024	2025	2026	2027	2028	TOTAAL
Uitgaven rechtstreeks	3.437	3.335	3.337	3.337	3.337	16.783
Dotatie voorziening	1.648	1.648	1.648	1.648	1.648	8.240
Kapitaallasten*	242	775	975	1.055	1.055	4.102
Totaal**	5.327	5.758	5.960	6.040	6.040	29.125

Tabel 2: Budgetten Programmabegroting 2024-2028 (Bedragen x € 1.000)

*** Kapitaallasten van voorgaande investeringen en geplande investeringen op basis van Programmabegroting 2024-2027 * * Exploitatiebudget is inclusief dotatie voorziening en kapitaallasten, exclusief interne uren**

Exploitatiebegroting

Voor de kapitaalgoederen binnen de reikwijdte van dit Uitvoeringsprogramma is in 2024 een bedrag van € 5,3 miljoen opgenomen in de exploitatie. Dit bedrag is inclusief de dotatie ten behoeve van de voorzieningen en de kapitaallasten. De verwachting is dat het beschikbare bedrag de komende jaren stijgt naar ongeveer € 6 miljoen. Dit is voornamelijk te wijten aan de stijgende kapitaallasten als gevolg van de investeringen. Investerings 2024-2028 en bijbehorende kapitaallasten zijn meegenomen in Kadernota 2025 en Programmabegroting 2025-2028.

Hieronder zijn de begrote exploitatiebudgetten per kapitaalgoed voor de komende jaren weergegeven. De budgetten zijn inclusief de zogenaamde VAT-kosten¹⁰ bedoeld voor de voorbereiding en toezicht op de uitvoering.

KAPITAALGOEDEREN	2024	2025	2026	2027	2028	TOTAAL
Groen en bomen	2.001	2.001	2.001	2.001	2.001	10.005
Wegen	1.635	1.886	1.956	2.032	2.032	9.571
Openbare verlichting	649	655	655	655	655	3.269
Oppervlaktewater	366	436	438	439	439	2.118
Verkeersregelinstallaties	208	278	278	278	278	1.320
Civieltechnische kunstwerken	177	204	334	337	337	1.389
Wegmeubilair	118	125	125	125	125	618
Speelvoorzieningen	173	173	173	173	173	865
TOTAAL	5.327	5.758	5.960	6.040	6.040	29.125

Tabel 3: Jaarbudgetten per kapitaalgoed (Bedragen x € 1.000, inclusief dotatie voorziening en kapitaallasten, exclusief interne uren)

Voorzieningen

Voor het groot onderhoud zijn er jaarlijks aanzienlijke variaties in de kosten. Om deze schommelingen in de exploitatie op te vangen, maken we gebruik van voorzieningen, zie Tabel 4. Deze voorziening wordt aangevuld door een jaarlijkse storting (dotatie) vanuit de exploitatie. Onttrekkingen uit de voorziening worden gedaan op basis van de werkelijke kosten. Het huidige beeld is dat de voorzieningen goed gevuld zijn. De huidige stand van de voorzieningen voor groot onderhoud is positief, met een totaal van € 5,9 miljoen en een jaarlijkse dotatie van € 1,6 miljoen. Daarmee zijn we goed voorbereid op kostenschommelingen als gevolg van groot onderhoud.

VOORZIENING	STAND	JAARLIJKSE DOTATIE
Wegen	2.981	1.163

¹⁰ Dit zijn de kosten voor Voorbereiding, Administratie en Toezicht. Kortom de voorbereidende en begeleidende kosten en uren die nodig zijn om de uitvoering mogelijk te maken. Hieronder vallen ook de periodieke inspecties, onderzoeken en advieskosten voor het plannen en programmeren van het onderhoud.

Civieltechnische Kunstwerken	104	71
Openbare verlichting	728	136
Verkeersregelinstallaties	1.027	65
Oppervlaktewater	407	109
Speelvoorzieningen	623	104
TOTAAL	5.870	1.648

Tabel 4: Stand voorzieningen per 1-1-2024 (Bedragen x € 1.000)

Investeringsen

Naast de uitgaven uit de exploitatiebegroting, hanteert de gemeente Wassenaar een meerjarenprogramma voor investeringen in de openbare ruimte. Sinds 2017 is het volgens het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) verplicht om investeringen met maatschappelijk nut in de openbare ruimte te activeren. Deze worden over de verwachte levensduur afgeschreven. Deze afschrijvingen worden samen met de eventueel berekende omslagrente over de investeringen verantwoord als kapitaallasten.

In Wassenaar worden investeringen in wegen, bruggen (civieltechnische kunstwerken), water, openbare verlichting en verkeersregelinstallaties (VRI's) opgenomen in de investeringsplanning en geactiveerd. Dit houdt in dat in de begroting niet de totale investeringsbedragen worden opgenomen, maar wel de kapitaallasten die bestaan uit afschrijving en rente.

De hoogte van de kapitaallasten wordt bepaald door de daadwerkelijke investeringen, de toegepaste afschrijvingstermijnen en de vastgestelde rekenrente. De afschrijvingstermijnen voor de diverse onderdelen zijn weergegeven in de tabel hieronder.

KAPITAALGOEDEREN	FINANCIËLE AFSCHRIJVINGSTERMIJN
Tunnels, viaducten en bruggen	60 jaar
Parken en groenvoorzieningen	40 jaar
Kades en waterkeringen	60 jaar
Waterwegen, waterbergingen en walbeschoeiing	40 jaar
Wegen, pleinen en rotondes	30 jaar
Verkeersregelinstallaties	30 jaar
Openbare verlichting	30 jaar
Geluidswallen	25 jaar
Pompen en gemalen	15 jaar
Straatmeubilair	30 jaar

Tabel 5: Maximale afschrijvingstermijnen vastgelegd in de financiële verordening 2023

In lijn met de financiële verordening¹¹ worden de vervangingskosten vanaf een investeringswaarde van meer dan € 50.000 geactiveerd. Dit heeft tevens tot gevolg dat investeringen in groen, speelvoorzieningen en wegmeubilair niet geactiveerd worden, omdat deze doorgaans onder dit bedrag liggen. In het geval van speelvoorzieningen wordt dit gefinancierd uit de voorziening, terwijl de vervanging voor groen, bomen en wegmeubilair direct ten laste van de exploitatie komt.

¹¹ [Financiële verordening gemeente Wassenaar 2023](#)

4. Beheerstrategie

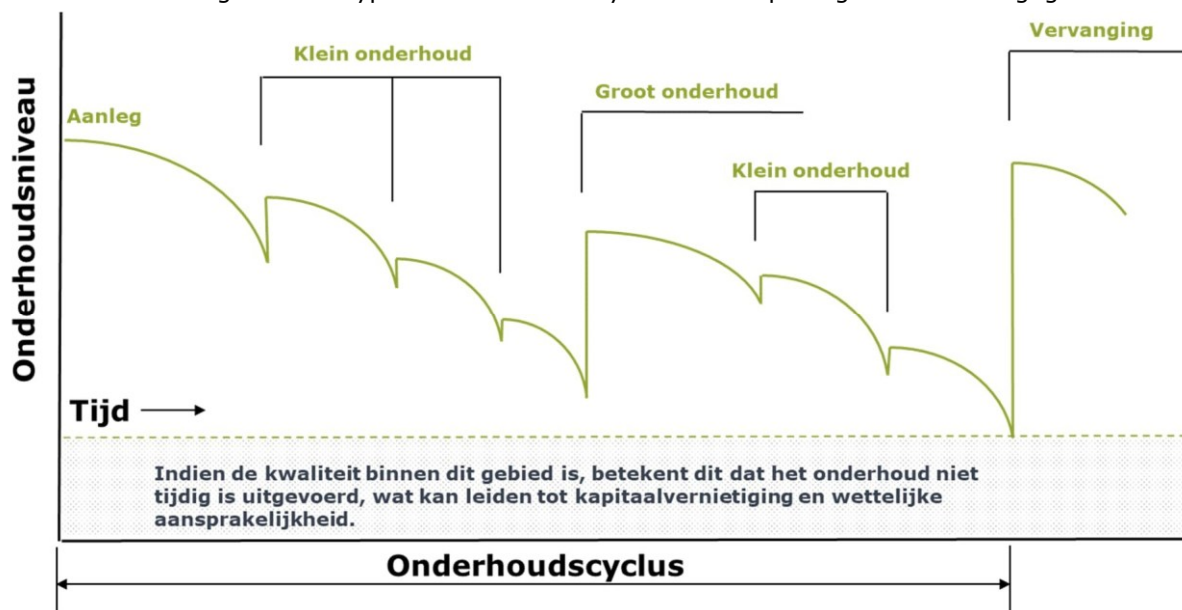
Dit hoofdstuk gaat in op de integrale benadering van beheer en de bijbehorende strategieën voor de openbare ruimte in Wassenaar. We behandelen de onderhoudscyclus voor kapitaalgoederen zoals groen, wegen en openbare verlichting, gericht op functionaliteit, veiligheid en esthetiek. Het gaat om het realiseren van ambities, het goed bewaken van budgetten en deze doelmatig inzetten, terwijl kapitaalvernietiging wordt voorkomen. We verkennen mechanismen voor klein en groot onderhoud, vervanging, herinrichting, en bewonersparticipatie, allemaal gericht op het behoud en de verbetering van de kwaliteit van de openbare ruimte en het ondersteunen van de langetermijnvisie van de gemeente.

4.1. Onderhoudscyclus

Kapitaalgoederen zoals groen en bomen, wegen, kunstwerken en openbare verlichting zijn belangrijke schakels voor het sociaal en economisch welzijn van Wassenaar. Het beheer en onderhoud van deze goederen richt zich primair op het waarborgen van een optimaal functionele openbare ruimte. Dit houdt in dat de openbare ruimte schoon, heel en veilig moet zijn, kapitaalvernietiging wordt voorkomen en meldingen effectief worden opgelost.

Hiervoor zijn strategieën opgesteld voor regulier onderhoud, groot onderhoud en vervanging/herinrichting. Het is daarbij van belang om voor alle kapitaalgoederen een actueel beeld te hebben van de kwaliteit en leeftijd van het areaal. Op onderdelen ontbreekt deze informatie nog en dit moet in de komende periode verder worden aangevuld.

In onderstaande figuur is de typische onderhoudscyclus voor kapitaalgoederen weergegeven.

Figuur 6: Onderhoudscyclus en kwaliteitsniveau

Regulier onderhoud

Regulier onderhoud is gericht op het behouden van het huidige kwaliteitsniveau en het oplossen van incidentele problemen. Dit houdt in het snel reageren op en oplossen van meldingen via het Klant Contact Centrum, BuitenBeter-app en het uitvoeren van kort cyclisch onderhoud om de gewenste kwaliteit te handhaven. Dit integrale onderhoudsbeleid is gericht op het voorkomen van kapitaalvernietiging en het minimaliseren van aansprakelijkheidsrisico's.

Groot onderhoud

Groot onderhoud richt zich op het verlengen van de levensduur van kapitaalgoederen na langdurig gebruik. Dit type onderhoud overstijgt regulier onderhoud en omvat uitgebreide maatregelen die projectmatig worden gepland om de kwaliteit van straten en buurten te handhaven.

Het dient als een tussentijdse maatregel om vervanging of herinrichting uit te stellen totdat toekomstige ontwikkelingen, zoals bouwprojecten of geplande onderhoudswerkzaamheden van nutsbedrijven, plaatsvinden. Hiermee wordt aansluiting gezocht bij maatschappelijke opgaven. Disciplinair groot onderhoud wordt toegepast wanneer een integrale aanpak en herinrichting niet noodzakelijk is, of als functionele ingreep, bijvoorbeeld bij de overgang naar een 30-km-zone, terwijl vervanging nog niet nodig is. Bij groot onderhoud speelt bewonersparticipatie een belangrijke rol, waarbij de wensen van bewoners, zoals voorkeuren voor beplanting, in overweging worden genomen.

Vervanging

Vervanging en herinrichting betreffen de totale vervanging en eventuele functiewijziging of ontwerpaanpassing van elementen in de openbare ruimte. Deze strategie wordt toegepast wanneer de technische kwaliteit van onderdelen aan het eind van hun levensduur is of niet meer voldoet aan wettelijke normen, en wanneer onderhoud niet meer volstaat. Daarnaast wordt vervanging en herinrichting overwogen wanneer het aansluit op andere werkzaamheden of ruimtelijke ontwikkelingen, zoals klimaatadaptatie, woningbouw, of het aanleggen van een warmtenet, en wanneer het bijdraagt aan bredere gemeentelijke ambities zoals waterbeheer, vergroening, verkeersmaatregelen, of het creëren van fietsstraten.

Veranderingen in de openbare ruimte worden ook deels gedreven door bewonerswensen en participatie. Als de openbare ruimte technisch nog niet aan het einde van de levensduur is, is er geen noodzaak voor onderhoud. In dit geval neemt beheer geen initiatief, tenzij er een financiële bijdrage aan een herinrichting legitiem is en past binnen de bestaande onderhoudsplanning. Bij herinrichting wordt altijd bijgedragen aan bredere gemeentelijke opgaven, zoals het creëren van inclusieve speelplekken, het stimuleren van beweging en ontmoeting, vergroening en het faciliteren van laadpalen, in nauwe afstemming met beleid. Niet-voorzien kosten die voortvloeien uit deze wensen en herinrichtingen dienen voorgelegd te worden aan het gemeentebestuur.

4.2. We werken integraal, tenzij...

Beheer en onderhoud gaat verder dan enkel het in stand houden van de openbare ruimte. De intensiteit van het gebruik van de buitenruimte is de afgelopen jaren sterk toegenomen en is er een groeiend bewustzijn van het belang van deze ruimte en de significante rol van beheer en onderhoud.

Mede door deze ontwikkeling zien we een verschuiving in de beheeraanpak, van een technische en risicogestuurde benadering naar een toekomstgerichte aanpak gericht op meer beleving, tevredenheid en betrokkenheid van onze inwoners. Dit houdt in dat we niet één op één vervangen maar bewust zoeken naar verbeteringen gericht op de realisatie van onze ambities. Denk aan de vervanging van speelvoorzieningen, waarbij het van belang is dat de speeltoestellen meegroeien met de veranderende behoefte van de inwoners in een wijk. Zo versterken we het uitnodigende karakter van de openbare ruimte die de gebruikers stimuleert om te bewegen en elkaar te ontmoeten in een aantrekkelijke openbare ruimte.

Ook bij regulier onderhoud liggen er kansen om bij te dragen aan een groenere, duurzamere, meer klimaatbestendige en inclusievere omgeving. Dit kan bijvoorbeeld door een andere maaimethode in het groenonderhoud toe te passen om biodiversiteit te stimuleren, door versneld over te gaan op Ledverlichting, en door het maken van duurzamere materiaalkeuzes die bijdragen aan circulaire ambities.

Door ons de komende jaren te richten op meer integraliteit in beheer en uitvoering van werkzaamheden, streven we ernaar een bijdrage te leveren aan de verbetering van zowel de kwaliteit als de beleving van de openbare ruimte. Ons uitgangspunt is: "We werken integraal, tenzij...".

Dit wil zeggen dat vóórdat werkzaamheden worden ingepland en uitgevoerd éérst wordt onderzocht:

1. Bijdrage aan de ambities: Welke bijdrage met de werkzaamheden kan worden geleverd aan de ambities voor de openbare ruimte van Wassenaar;
2. Meekoppelkansen: Welke mogelijkheden er zijn om werkzaamheden te combineren;
3. Samenwerking: En we doen dit altijd samen met de collega's van beleid, mobiliteit, stedelijke ontwikkeling, duurzaamheid en het sociaal domein.

Integraal programmeren

Ten behoeve van integraal werken gaan we de onderhoudswerkzaamheden integraal programmeren, te beginnen met groot onderhoud en de vervangingsopgave. Dit vraagt om een meerjarenplanning van 5 tot 10 jaar vooruit, zodat er tijdig kan worden aangesloten bij andere initiatieven en opgaven van binnen en buiten de gemeente.

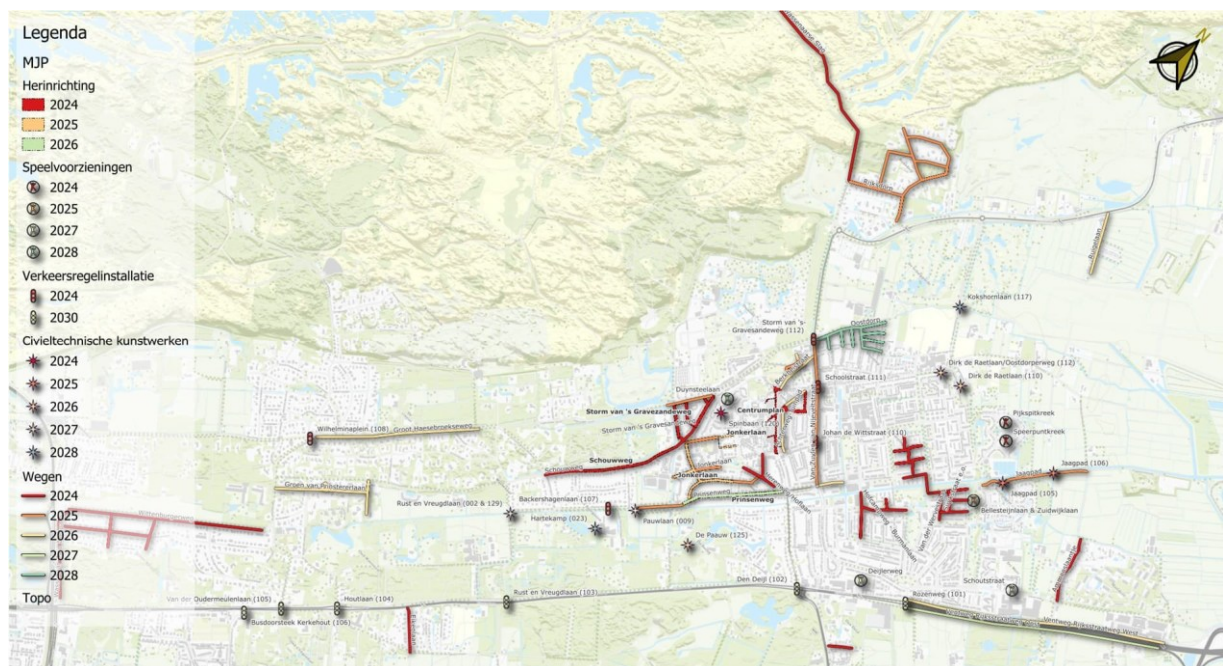
1. Het startpunt voor deze programmering is de technische staat en de onderhoudsbehoefte. We streven ernaar voor elk kapitaalgoed een meerjarenplanning op te stellen, zodat er voldoende tijd is om de beheerambities te koppelen aan groot onderhoud en vervangingsinvesteringen.
2. Deze meerjarenplanningen worden gecombineerd met beleidsopgaven, woningbouwplannen en onderhoudsplannen van nutsbedrijven. Er worden afwegingen gemaakt om onderhoud te versnellen of te vertragen. Versnelling kan plaatsvinden wanneer andere partijen zoals nutsbedrijven werkzaamheden gepland hebben in een gebied, waarbij een maximale vervroeging van 5 jaar als indicatie wordt gehanteerd. Vertraging vindt plaats wanneer het efficiënter is om de realisatie gezamenlijk te plannen.

Omgevingsplan wijzigingen en participatietrajecten vergen al snel enkele jaren voordat overgegaan kan worden tot realisatie. Dit geldt steeds vaker ook voor de voorbereidings-trajecten bij de ontwikkelopgaves. In de komende jaren zal de tijdshorizon van de programmering verder worden verruimd, om tijdig te kunnen anticiperen op en integreren met opgaven met langlopende voorbereidingstrajecten, zoals projecten in het kader van de energietransitie en mobiliteit.

3. Team Beheer leidt de programmering en zoekt afstemming met relevante partijen zoals beleid, ontwikkeling, Onderhoud Openbare Ruimte, Sociaal domein en nutsbedrijven, om tot een prioritering en werkbare integrale uitvoeringsplanning te komen. Hiervoor is intensievere samenwerking nodig tussen de gemeentelijke diensten, maar ook met Dunea en Liander als infrabeheerders. Ten slotte is de betrokkenheid van inwoners van belang.
4. Deze gecombineerde/integrale uitvoeringsplanning wordt jaarlijks voor vier jaar vooruit gemaakt. Hierin wordt onderbouwd welke onderhoudsbudgetten en investeringen nodig zijn, inclusief een inschatting van eventuele extra kosten voor het koppelen van projecten.

Projectenoverzicht

In navolging van de bovengenoemde aanpak maken we in het Uitvoeringsprogramma concrete stappen in het integraal programmeren van de openbare. Als basis voor de gemeentelijke afstemming van de onderhoudswerkzaamheden hebben we op basis van de meerjarenplanning van wegen en civieltechnische kunstwerken, evenals de vervangingsopgave voor de riolering (IWKp), het onderstaande projectenoverzicht ontwikkeld. Dit overzicht, een interactieve kaart, dient als basis voor de afstemming met de gemeentelijke beleids- en gebiedsontwikkeling, gevolgd door de afstemming met de nutsbedrijven.

Figuur 7: Meerjarenplan Openbare Ruimte

Bij het integraal programmeren van de openbare ruimte zijn er enkele belangrijke overwegingen en risico's:

- Budgetbeperkingen kunnen keuzes noodzakelijk maken bij de formulering en prioritering van projecten.
- Tijdens de uitvoering van integrale projecten is regievoering en projectmanagement essentieel om vertragingen en kostenoverschrijdingen te voorkomen, vanwege de complexe afhankelijkheden tussen partners en projectonderdelen. Hierbij horen ook aan vertragende factoren als:
 - Omgevingsplanprocedure
 - Omgevingsvergunning
 - Participatietrajecten
- De inrichting en het beheer van de ondergrond en afstemming met de nutsbedrijven is een voorwaarde om tot integrale projecten te komen. Dit vereist regievoering en toezicht en een doordachte aanpak, gezien de groeiende behoefte aan ruimte in de ondergrond.

Het is van groot belang dat we deze factoren in overweging nemen om succesvolle integrale projecten te realiseren in de openbare ruimte van Wassenaar.

5. Onderhoudskosten

In dit hoofdstuk presenteren we de resultaten van de berekeningen van de gemiddelde jaarlijkse onderhoudskosten, oftewel de normkosten, en de daadwerkelijke onderhoudskosten, ofwel de onderhoudsbehoefte, voor de komende tien jaar. Deze gegevens bieden samen een helder overzicht van de financiële vooruitzichten voor het beheer en onderhoud van kapitaalgoederen in Wassenaar. We hanteren de CROW-systematiek om de normkosten vast te stellen en vergelijken deze met de jaarlijks geraamde werkelijke onderhoudsbehoefte. Dit inzicht is essentieel voor het afstemmen van de financiering voor zowel klein als groot onderhoud en vervangingsinvesteringen, zoals uiteengezet in de programmabegroting 2024-2027. Deze methode draagt bij aan een doelmatige budgettering en helpt kapitaalvernietiging te voorkomen. Alle genoemde bedragen zijn gebaseerd op het prijspeil van 2024, waardoor we een actueel en realistisch financieel beeld voor de toekomstige periode bieden.

5.1. Normkosten

Om de jaarlijkse gemiddelde kosten voor het beheer en onderhoud van kapitaalgoederen te bepalen, hanteren we de landelijk toegepaste systematiek van het CROW. Het resultaat van deze berekening geeft inzicht in de jaarlijkse onderhoudskosten, hierna normkosten, om het beheerareaal zoals beschreven in hoofdstuk 2, op basis van de uitgangspunten en de beheerstrategie te onderhouden met als doel om deze op het bestuurlijk vastgestelde ambitieniveau te brengen en te houden. De normkosten geven ook inzicht in cyclische kosten voor eeuwigdurend onderhoud van ons areaal.

De gehanteerde kengetallen voor deze berekening zijn gebaseerd op maatregelpakketten die voldoen aan landelijke richtlijnen en aangepast aan de beheerpraktijk van de gemeente Wassenaar, zie ook hoofdstuk 3 voor meer toelichting over de gehanteerde uitgangspunten.

In hoofdstuk 4 is de beheerstrategie en de verschillende onderhoudsvormen toegelicht. De kosten voor regulier onderhoud komen ten laste van de exploitatie. Voor groot onderhoud geldt dat de kosten ten laste van de exploitatie of de voorziening komen om de kosten over meerdere jaren te egaliseren. Vervangingsinvesteringen moeten worden geactiveerd (afschrijven). De kosten van rente en aflossing worden daarbij gedurende de afschrijvingstermijn jaarlijks als kapitaallasten op de begroting doorbelast. Regels hieromtrent zijn vastgelegd in de Financiële verordening van de gemeente Wassenaar.

KAPITAALGOED	REGULIER ONDERHOUD	GROOT ONDERHOUD	VERVANGEN
	EXPLOITATIE	VOORZIENING	INVESTERING
Groen en bomen	1.505	653 (t.l.v. exploitatie)	-
Wegen	217	1.704	2.064
Openbare verlichting	396	135	305
Oppervlaktewater	251	136	404
Verkeersregelininstallaties	168	59	150
Civiele kunstwerken	81	107	274
Wegmeubilair	59	56 (t.l.v. exploitatie)	-
Speelvoorzieningen	84	139	-
TOTAAL	2.761	2.989	3.197

Tabel 6: Normkosten per kapitaalgoed per jaar (Bedragen x € 1.000)

5.2. Onderhoudsbehoefte

Naast de normkosten is het essentieel om de werkelijke onderhoudskosten, hierna onderhoudsbehoefte, te kennen. Deze kosten worden bepaald op basis van de daadwerkelijk benodigde beheer- en onderhoud, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen regulier onderhoud,

groot onderhoud en vervangingsinvesteringen. In tegenstelling tot de normkosten, die uitgaan van jaarlijks gelijke bedragen, kenmerkt de onderhoudsbehoefte zich door fluctuaties, met pieken en dalen. Bij regulier onderhoud blijft de behoefte jaarlijks vrijwel constant en door de hoge frequentie van de activiteiten, bijvoorbeeld maaien, goed voorspelbaar. Groot onderhoud daarentegen varieert jaarlijks, afhankelijk van het specifieke onderhoud dat nodig is, zoals het vervangen van een brugdek.

De onderhoudsbehoefte wordt bepaald op basis van de leeftijd en toestand van het areaal, zoals vastgesteld tijdens inspecties, zie ook 3.2. In 2023 zijn diverse inspecties en onderhoudsplannen geactualiseerd om een meerjaren doorkijk te verkrijgen. Hierbij is het Pareto-principe toegepast, waarbij de focus vooral ligt op de kapitaalgoederen met de grootste omvang, de hoogste risico's en of financiële impact op de kosten. Deze gerichte aanpak, met prioritering en meerjarenoverzicht, past bij de gehanteerde beheerstrategie met integraal programmeren.

Dit stelt de gemeente in staat om beter grip te krijgen op de financiering van haar kapitaalgoederen in lijn met de aanbevelingen van de Rekenkamer. In onderstaande tabel is de gemiddelde jaarlijkse onderhoudsbehoefte per kapitaalgoed opgenomen, zie ook uitwerkingen per kapitaalgoed in hoofdstuk 6.

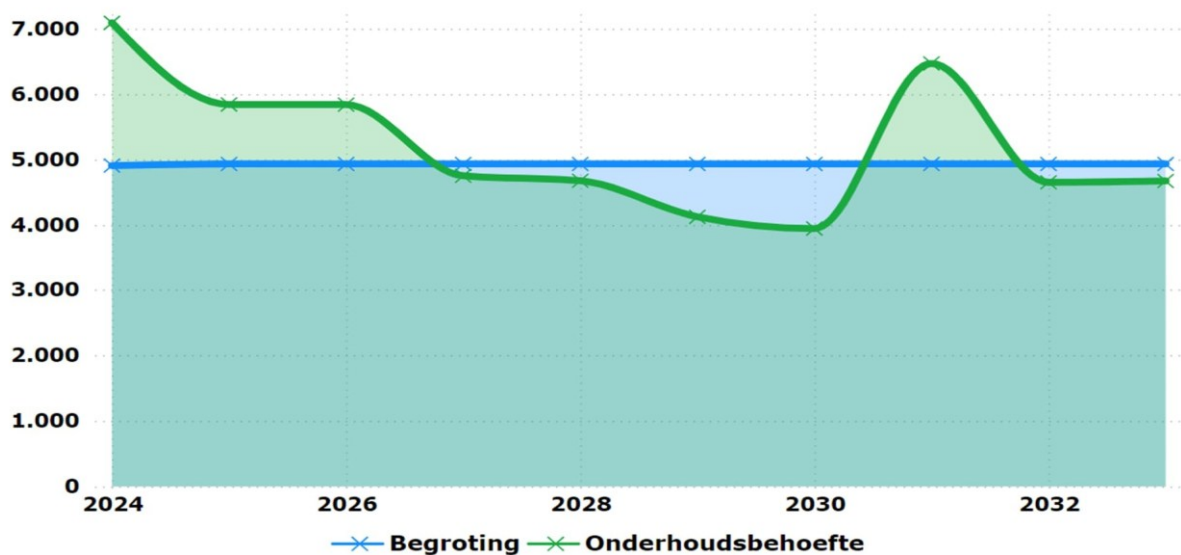
KAPITAALGOED	REGULIER ONDERHOUD	GROOT ONDERHOUD	VERVANGEN
	EXPLOITATIE	VOORZIENING	INVESTERING
Groen en bomen	1.348	653 (t.l.v. exploitatie)	-
Wegen	276	1.436	1.825
Openbare verlichting	317	135	305
Oppervlaktewater	244	130	186
Verkeersregelinstallaties	148	72	200
Civiele kunstwerken	28	91	296
Wegmeubilair	61	57 (t.l.v. exploitatie)	-
Speelvoorzieningen	69	141	-
TOTAAL	2.491	2.715	2.812

Tabel 7: Onderhoudsbehoefte per kapitaalgoed gemiddeld per jaar (Bedragen x € 1.000)

5.3. Dekkingsbehoefte

Om de dekkingsbehoefte in beeld te brengen, vergelijken we de onderhoudsbehoefte (werkelijke onderhoudskosten) met de beschikbaar gestelde middelen in de programmabegroting 2024-2027, zoals beschreven in paragraaf 3.3.

In Figuur 8 zijn de onderhoudsbehoefte en de beschikbare budgetten voor onderhoud weergegeven voor de periode 2024 tot en met 2033. Door over een langere termijn vooruit te kijken, krijgen we meer inzicht in de schommelingen die voortkomen uit groot onderhoud dat ten laste komt van de onderhoudsvoorzieningen. Binnen de huidige planperiode van het Uitvoeringsprogramma 2024-2028 zien we dat de trendlijn van de onderhoudsbehoefte (groen) tot en met 2026 hoger ligt dan de beschikbare budgetten op basis van de begroting (blauw). Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door het geplande groot onderhoud aan de wegen. De doorkijk naar de periode 2029-2033 laat zien dat, met uitzondering van 2031, waar een piek in de uitgaven ontstaat door gepland groot onderhoud aan de wegen, de structurele onderhoudskosten in de periode 2029 tot en met 2033 in lijn liggen met de begroting.

Figuur 8: Totaal Onderhoudsbehoefte en Begroting (Bedragen x € 1.000)

De onderhoudsbehoefte schommelt en ligt gemiddeld genomen hoger dan de beschikbare budgetten volgens de Programmabegroting 2024-2027. Echter, gezien de huidige stand van de voorzieningen, is een structurele verhoging van het budget binnen de planperiode van dit Uitvoeringsprogramma niet noodzakelijk. Er is wel behoefte aan een herverdeling van de kosten op detailniveau. In het vervolg van dit hoofdstuk worden hiervoor voorstellen gepresenteerd.

Regulier onderhoud ten laste van exploitatie

In onderstaande Tabel 8 zijn de jaarlijkse benodigde kosten voor het regulier onderhoud vergeleken met de beschikbare middelen. Bij openbare verlichting gaan we de komende jaren over op ledverlichting. De modernisering zal geleidelijk worden uitgevoerd (in 5 jaar). Bij de berekening van de onderhoudskosten is rekening gehouden met de lagere onderhoudskosten als gevolg van lagere energiekosten en afname van storingsonderhoud. Een uitgebreide toelichting is te vinden in hoofdstuk 6.

KAPITAALGOEDEREN	BEGROTING	ONDERHOUDSBEHOEFTE	VERSCHIL
Groen en bomen	2.001	2.001	-
Wegen	276	276	-
Openbare verlichting	393	317	76*
Oppervlaktewater	246	244	2
Verkeersregelininstallaties	162	148	14
Civiele kunstwerken	18	28	-10
Wegmeubilair	118	118	-
Speelvoorzieningen	69	69	-
TOTAAL	3.353	3.210	82

Tabel 8: Exploitatie, begroting en onderhoudsbehoefte 2024-2028 (Bedragen x € 1.000)

* Lagere onderhoudskosten als gevolg van modernisering openbare verlichting

Groot onderhoud ten laste van voorziening

Bij de voorzieningen zien we de verwachte schommelingen in de uitgaven. De voorzieningen zijn specifiek bedoeld om deze pieken te egaliseren. In Tabel 9 zijn de beschikbare budgetten (dotatie) en de onderhoudsbehoefte voor elke voorziening in beeld gebracht. In de beschouwde periode van 2024-2033 zien we bij kapitaalgoederen, met name bij wegen en speelvoorzieningen, een verschil tussen de jaarlijkse dotaties en de onttrekkingen. Daarom zijn er enkele verschuivingen nodig. Hierbij is ook rekening gehouden met het meer inzetten van gelden uit beschikbare onderhoudsvoorzieningen¹². Verder zal de afkoopsom voor onderhoud van de Ommedijk Rijnlandroute van € 1.500.000 worden toegevoegd aan de voorziening onderhoud wegen. Resumerend vinden er naast de jaarlijkse begrote dotaties de volgende extra dotaties en verschuivingen plaats:

- Van de voorziening onderhoud VRI's wordt € 400.000 overgeheveld naar de voorziening onderhoud wegen.
- Van de voorziening onderhoud openbare verlichting wordt € 300.000 overgeheveld naar de voorziening onderhoud bruggen.
- De afkoopsom voor het onderhoud van de Ommedijk Rijnlandroute ad € 1.500.000 wordt toegevoegd aan de voorziening onderhoud wegen.

In hoofdstuk 6 zullen we aantonen dat de hoogte van de onderhoudsvoorziening op lange termijn op een aanvaardbaar niveau blijft.

KAPITAALGOEDEREN	BEGINSTAND	DOTATIES*	ONTTREKKINGEN**	EINDSTAND
Wegen	2.961	13.530	14.359	2.132
Bruggen	104	1.010	907	207
Openbare verlichting	728	1.060	1.350	438
VRI's	1.027	250	721	556
Oppervlaktewater	407	1.090	1.302	195
Speelvoorzieningen	623	1.040	1.409	254
TOTAAL	5.850	17.980	20.048	3.782

Tabel 9: Voorzieningen, verloop o.b.v. onderhoudsbehoefte 2024-2033 (Bedragen x € 1.000)

***Bij de dotaties zijn ook de extra dotaties en verschuivingen meegenomen**

****Op basis van onderhoudsbehoefte**

Vervangingsinvesteringen

Vervangingsinvesteringen in Wassenaar worden gefinancierd met kredieten. Hieronder vallen investeringen in wegen, bruggen (civieltechnische kunstwerken), water, openbare verlichting en verkeersregelininstallaties (VRI's), die opgenomen zijn in de investeringsplanning en geactiveerd worden. Dit houdt in dat in de begroting niet de totale investeringsbedragen meegenomen hoeven te worden, maar de kapitaallasten bestaande uit afschrijving en rente. De uiteindelijke hoogte van de kapitaallasten wordt bepaald door de werkelijke investeringen, de gehanteerde afschrijvingstermijnen en de hoogte van de rekenrente.

Onderhoudskosten bij areaaluitbreiding

De meerjarige onderhoudskosten van een areaaluitbreiding worden doorgaans vóór de realisatie ervan geschat. Volgens de CROW-methodiek bedragen deze beheer- en onderhoudskosten ongeveer 3% van het totale investeringsbedrag. De werkelijk gerealiseerde areaaluitbreiding wordt jaarlijks geïnventariseerd. Op basis daarvan wordt de definitieve schatting gemaakt van de toename in jaarlijkse onderhoudskosten.

¹² Bij de vaststelling van de Beheervisie Openbare Ruimte is rekening gehouden met een toename van kosten op basis van de normkostenberekeningen. Hierbij is ook rekening gehouden met het meer inzetten van gelden uit beschikbare onderhoudsvoorzieningen (zie Programmabegroting 2024, p. 63).

Deze kosten kunnen ook variëren door wijzigingen in beleid en door nieuwe trends en ontwikkelingen. Bij aanzienlijke veranderingen in de onderhoudskosten zullen extra middelen aangevraagd worden via de Kadernota en worden deze opgenomen in de meerjarenbegroting.

6. Kapitaalgoederen

In dit hoofdstuk van het Uitvoeringsprogramma bespreken we de verschillende kapitaalgoederen van Wassenaar, elk met een eigen functie en betekenis voor de gemeente. Paragraaf 6.1 gaat over het groenareaal en de bomen, cruciaal voor biodiversiteit en leefbaarheid. Paragraaf 6.2 behandelt de speelvoorzieningen, belangrijk voor recreatie, beweging en gezondheid. Het beheer van oppervlaktewater komt aan bod in paragraaf 6.3. Wegen, een sleutelement voor mobiliteit en veiligheid, worden besproken in paragraaf 6.4. Civieltechnische kunstwerken, zoals bruggen, worden behandeld in paragraaf 6.5. Paragraaf 6.6 gaat in op wegmeubilair, dat de functionaliteit en uitstraling van de openbare ruimte versterkt. De openbare verlichting, essentieel voor sociale veiligheid en duurzaamheid, komt aan bod in paragraaf 6.7. Tot slot behandelt paragraaf 6.8 de verkeersregelininstallaties, onmisbaar voor verkeersmanagement en veiligheid.

6.1 Groen en bomen

Areaal

Het totale groenareaal omvat een oppervlakte van bijna 1,8 vierkante kilometer en 25.850 bomen, die bijdragen aan de biodiversiteit en het esthetisch aanzien van Wassenaar.

Het bos- en natuurgebied vormt het grootste deel van dit groenareaal met een oppervlakte van ruim 1.148.000 vierkante meter. Dit gebied is essentieel voor het behoud van lokale flora en fauna en biedt een natuurlijke habitat voor diverse diersoorten. Daarnaast wordt een aanzienlijk deel van het areaal, namelijk bijna 403.000 vierkante meter, beheerd als gazon.

Het overige deel van het groenareaal is samengesteld uit diverse groenvormen zoals gras, bermen en ruiggras, gazon met bloembollen, bosplantsoen, heesters, halfverharding, hakhout, hagen, vaste planten en struikrozen. Deze diversiteit zorgt voor een rijke variatie in het landschap en biedt ook ondersteuning aan verschillende ecologische functies.

Binnen dit groenareaal valt ook het straatmeubilair, dat een integraal onderdeel vormt van het beheer. Het gaat hier om 469 afvalbakken en 277 banken, inclusief picknickbanken. Deze voorzieningen dragen bij aan het gebruikersgemak en de beleving van het groenareaal.

OBJECTGROEPEN	HOEEVEELHEID	EENHEID	LEVENSDUUR (JR)	VERVANGINGSWAARDE
Bomen in groen	22.033	stuks	85	16.525
Bosplantsoen	166.862	m2	60	4.672
Gras, bermen en ruiggras	338.539	m2	40	4.062
Bomen in verharding	3.817	stuks	60	4.008
Heesters	102.453	m2	25	1.844
Gazon	403.439	m2	40	1.210
Banken en Picknickbanken	277	stuks	20	416
Hagen	12.511	m2	30	250
Afvalbakken	469	stuks	20	235
Vaste planten	7.240	m2	25	130
Hakhout	13.175	m2	25	46
Gazon met bollen	13.118	m2	40	24
Struikrozen	198	m2	15	7
Bos- en Natuurgebied	748.572	m2	60	0
Half-/onverhard	26.550	m2	1	0
Totaal				33.429

Tabel 10: Areaal Groen en Bomen (Bedragen x € 1.000)

Kwaliteit

Voor het kapitaalgoed bomen wordt een Boomveiligheidscontrole (BVC) uitgevoerd om de veiligheid van de bomen te waarborgen. Deze inspecties zijn gericht op het tijdig signaleren van risico's, zodat passende maatregelen kunnen worden genomen. Het onderhoud van het groen wordt uitgevoerd op basis van een beeldbestek. Hierbij wordt de kwaliteit van het groenonderhoud beoordeeld aan de hand van beeldmeetlatten, die de gewenste beeldkwaliteit vastleggen. Er vinden regelmatig schouwen plaats waarin de beeldkwaliteit van het openbaar groen wordt geïnspecteerd om ervoor te zorgen dat de onderhoudsniveaus worden gehandhaafd.

Beleidsschouw 2024

Tijdens de schouw is geconstateerd dat de staat van het groen en de bomen varieert. In veel gebieden zijn de bomen gezond en goed onderhouden, maar er zijn ook locaties waar de bodem rondom de bomen kaal is en droge plekken vertoont. Er is ook sprake van wildgroei van onkruid en kale plekken in het gras, wat een teken kan zijn van onvoldoende onderhoud. In sommige gevallen vertonen struiken en bodembedekkers tekenen van verwaarlozing, zoals dode takken en onregelmatige groei. Over het algemeen bevinden de groenvoorzieningen zich op niveau B, maar enkele gebieden vallen op door een lagere score van niveau C, wat aangeeft dat er ruimte is voor verbetering.

Ambities

- Behouden van het authentiek en dorps karakter:
 - Versterken van landschappen in de gemeente met groensoorten passend bij het lokale duin, horst of weidelandschap.
- Versterken van het uitnodigende karakter:
 - Meer groen in buurten en wijken bij groot onderhoud en vervanging.
 - Behoud van de Duivenvoordse en Veenzijdse Polder en de Papewegsepolder voor landbouw, natuur en recreatie aan de randen.
 - Bijdragen aan het behoud van een brede groene buffer bij Valkenburg.
 - Behoud van agrarisch groen met mogelijkheden voor schaalvergroting en verbreding.
 - Het unieke landschap van Wassenaar promoten als één van de Duin Horst & Weide gemeentes en als groene, recreatieve, cultuurhistorisch interessante gemeente.
- Verdere ontwikkeling van een duurzame buitenruimte:
 - Bijdragen aan ecologische verbindingzones voor een groter leefgebied van diverse dieren.
 - Zorgvuldig verwijderen en terugplaatsen van beplanting bij dagelijks en/of groot onderhoud.
 - Stimuleren van biodiversiteit door lokale planten en bloemen te laten groeien die aantrekkelijk zijn voor bijen, vlinders en andere insecten; aanpassen van maaibeheer voor biodiversiteit.
 - Gebruik van duurzame materialen en biologisch afbreekbare bestrijdingsmiddelen in groenonderhoud.
 - Nieuwe groenvoorzieningen geschikt maken voor tijdelijke waterberging bij hevige regenbuien.

Onderhoud

In Wassenaar wordt het onderhoud van groen en bomen serieus genomen, met een focus op frequentie en beeldkwaliteit om de gezondheid en veiligheid van de bomen te waarborgen. De onderhoudsploegen van de gemeente, onderdeel van team Onderhoud & Groen (team O&G), voeren regelmatig onderhoudsrondes uit. Het technische onderhoud aan bomen wordt uitgevoerd op niveau B. Dit houdt in dat de gezondheid en veiligheid van bomen beoordeeld worden via visuele inspecties, bekend als Visual Tree Assessment (VTA). Dit proces omvat het evalueren van verschillende aspecten van de boom om mogelijke risico's voor zowel de boom als de omgeving te identificeren.

Team O&G bestaat uit drie wijkploegen, een (park)bosploeg en een bomenploeg, waarbij de laatstgenoemde over een eigen hoogwerker beschikt voor 80% van de werkzaamheden. De overige 20% vereist het inhuren van extra materieel. Naast de eigen dienst werkt de gemeente ook samen

met externe partijen voor verzorgend onderhoud en het maaien van gazons, en verschillende aannemers voor het onderhoud van gras en bermen.

Bij de uitvoering van het beheer houdt de gemeente rekening met de natuurwetgeving. Tijdens het broedseizoen worden activiteiten zoals het snoeien van bomen en het terugzetten van beplanting zoveel mogelijk vermeden, behalve in gevallen van noodzaak voor de veiligheid. In natuurnetwerkgebieden of Natura2000-gebieden wordt met extra zorg gewerkt, met inachtneming van de aanwezige flora en fauna.

Dit omvat het uitvoeren van vereiste onderzoeken volgens natuurwetgeving, zoals quickscans van flora en fauna. Deze geïntegreerde aanpak zorgt ervoor dat Wassenaar zijn groene karakter behoudt, terwijl de veiligheid en biodiversiteit worden beschermd.

Om de onderhoudskosten financieel te onderbouwen, zijn normkosten berekend. Vervolgens is dit vergeleken met beschikbare middelen. Hierbij zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De kengetallen voor beheer en onderhoud zijn gebaseerd op de standaard kengetallen voor onderhoudsactiviteiten op basis van de CROW-publicatie 145. Deze zijn verfijnd met ervaringskengetallen specifiek zijn voor de gemeente Wassenaar.
- In lijn met de Meerjarenbegroting 2024-2027 is het prijspeil 2024 gehanteerd zonder indexatie. Voor de indexering wordt de gemeentelijke indexeringssystematiek gevolgd. □ Technisch onderhoud op niveau B met VTA voor gezondheid en veiligheidsevaluatie.
- Werkzaamheden afgestemd op broedseizoen met minimale verstoring, behalve bij veiligheidsnoodzaak.
- Zorgvuldig werken in natuurnetwerk en Natura2000-gebieden volgens flora en fauna en stikstofregulering.
- Natuurtoets en/of passende beoordeling vereist in Natura2000-gebieden.
- Samenwerking met interne en externe partijen:
 - Team Onderhoud & Groen (team O&G) verzorgt een groot deel van het onderhoud.
 - Drie wijkploegen, een (park)bosploeg, en een bomenploeg.
 - Bomenploeg met eigen hoogwerker voor 80% van het werk; 20% ingehuurd materieel.
 - Provalu voor re-integratie en ontwikkeling, onder andere voor maaien van gazons.
 - Verschillende aannemers voor maaien van bermen.
 - Twee aannemers voor onderhoud van gras en bermen.
 - Externe partijen ingeschakeld voor bomenonderhoud.
- Er is geen rekening gehouden met beheer- en onderhoudskosten als gevolg van de transformatie van landgoederen.
- Kosten voor het verwijderen van zwerfafval in groene gebieden zijn onder Schoon opgenomen.

Normkosten

In Tabel 11 zijn de normkosten opgenomen. Deze geven inzicht in de jaarlijkse onderhoudskosten om het beheerareaal eeuwigdurend op het bestuurlijk vastgestelde ambitieniveau kunnen onderhouden.

OBJECTGROEPEN	REGULIER ONDERHOUD	VERVANGEN
	EXPLOITATIE	EXPLOITATIE
Bomen in groen	651	214
Bosplantsoen	116	86
Gras, bermen en ruiggras	82	112
Bomen in verharding	62	73
Heesters	103	81
Gazon	266	33
Banken en Picknickbanken	14	23
Hagen	64	9
Afvalbakken	13	13
Vaste planten	50	6
Hakhout	5	2

Gazon met bollen	7	1
Struikrozen	1	1
Bos- en Natuurgebied	16	0
Half-/onverhard	54	0
TOTAAL	1.505	653

Tabel 11: Normkosten Groen en bomen (Bedragen x € 1.000)

Onderhoudsbehoefte

Aan de hand van actuele condities en inspectiegegevens zijn de onderhoudskosten voor de periode 2024-2033 zoveel mogelijk geactualiseerd.

JAAR	REGULIER ONDERHOUD	VERVANGEN	TOTAAL
	EXPLOITATIE	EXPLOITATIE	EXPLOITATIE
2024	1.348	653	2.001
2025	1.348	653	2.001
2026	1.348	653	2.001
2027	1.348	653	2.001
2028	1.348	653	2.001
2029	1.348	653	2.001
2030	1.348	653	2.001
2031	1.348	653	2.001
2032	1.348	653	2.001
2033	1.348	653	2.001
TOTAAL	13.480	6.530	20.010

Tabel 12: Onderhoudsbehoefte (Bedragen x € 1.000)

Onderhoud ten laste van exploitatie

De jaarlijkse onderhoudskosten bedraagt € 2.001.000, incl. VAT. Deze zijn opgenomen in de exploitatiebegroting. Dit exploitatiebudget bevat de kosten voor het beheren en onderhouden van het areaal. De exploitatielasten zijn jaarlijks terugkerende lasten (kleine reparaties, inspecties en de vervangingskosten).

6.2 Speelvoorzieningen

Areaal

De gemeente Wassenaar beheert een aanzienlijk aantal speelvoorzieningen, verspreid over alle wijken. In totaal gaat het om 230 speelvoorzieningen, waarvan het merendeel uit speeltoestellen bestaat. Deze omvatten 178 speeltoestellen, aangevuld met 45 sporttoestellen en 6 speelaanleidingen. Er is ook sprake van een diversiteit aan speelobjecten. Het meest voorkomende toestel is het combinatietoestel, waarvan de gemeente er 35 heeft. Daarnaast zijn er 25 hobbelementen op één veer, 23 schommels, 20 doelen en 20 evenwichtstoestellen. Het areaal speelvoorzieningen in de gemeente Wassenaar heeft een vervangingswaarde van circa € 2,5 miljoen.

OBJECTGROEP	HOEVEELHEID	EENHEID	LEVENSDUUR (JR)	VERVANGINGSWAARDE
Speelondergrond	11.905	m2	20	1.500
Speeltoestel groot	102	stuks	20	638
Speeltoestel middel	74	stuks	20	185
Speeltoestel extra	9	stuks	20	142
Speeltoestel klein	45	stuks	20	56
Totaal				2.521

Tabel 13: Areaal Speelvoorzieningen (Bedragen x € 1.000)

Kwaliteit

De kwaliteit van het areaal aan speelvoorzieningen binnen de gemeente wordt hoog gehouden door een systematische aanpak van onderhoud en inspecties. Volgens de beleidsnotitie 'Samen Buiten Spelen!' en de Beheervisie dient het onderhoudsniveau minimaal te voldoen aan niveau B. Dit houdt in dat er maandelijks inspecties plaatsvinden door externe partijen zoals ABOS, en ook tussentijdse controles door eigen personeel.

Deze frequente inspecties zijn essentieel om gevaarlijke situaties voor spelende kinderen te voorkomen. Daarnaast bieden meldingen uit de openbare ruimte een extra mogelijkheid om de veiligheid van de speelvoorzieningen te monitoren.

Hoewel deze benadering impliceert dat de speelvoorzieningen niet altijd in perfecte staat zijn – met mogelijke aanwezigheid van vuil en graffiti – wordt er toch voldaan aan alle veiligheidseisen. Vanwege de strenge veiligheidseisen vanuit de Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen 2023 (WAS) worden alle speeltoestellen op kwaliteitsniveau A onderhouden. Naast de toestellen zelf is ook de kwaliteit van de speelondergronden en omgeving bepalend voor het niveau van de speeltuinen. Dit is een belangrijk onderscheid met het A onderhoudsniveau, waarbij speeltoestellen en valondergronden altijd in perfecte staat zijn. Bij onderhoud en vervanging maken we waar mogelijk gebruik van groene en natuurlijke ondergronden. Dit verbetert niet alleen de veiligheid, maar ondersteunt ook onze ambities op het gebied van duurzaamheid en biodiversiteit. Deze systematische aanpak zorgt ervoor dat de speelvoorzieningen veilig en functioneel blijven, terwijl tegelijkertijd rekening wordt gehouden met praktische en budgettaire overwegingen.

Ambities

- Behouden van het authentiek en dorpse karakter:
 - Gebruik van natuurlijke materialen zoals hout, steen en zand bij vervanging van speelplekken, passend bij de natuurlijke omgeving van Wassenaar.
 - Speelplekken een unieke en Wassenaars identiteit geven door elementen uit de lokale geschiedenis te integreren in het ontwerp.
 - Lokale behoefte tegemoetkomen en ontmoetingen tussen bewoners stimuleren door een bescheiden schaal en ontmoetingsplekken te creëren.
- Versterken van het uitnodigende karakter:
 - Speelplaatsen ontwerpen die bijdragen aan het kunnen nemen van risico's en het opzoeken van eigen grenzen stimuleren, in plaats van een risicomijdend ontwerp.
 - Natuurlijk en avontuurlijk spelen bevorderen met natuurlijke speelaanleidingen en toestellen die natuurlijk ogen.
 - In elke wijk minimaal één inclusieve speelplek realiseren.
 - Zorgen voor voldoende sport- en speelplekken voor jongeren.
- Verdere ontwikkeling van een duurzame buitenruimte:
 - Educatieve elementen toevoegen aan speelvoorzieningen, zoals informatieborden over de lokale geschiedenis of flora en fauna.
 - Duurzame materialen met een lange levensduur gebruiken bij het ontwerpen van speelvoorzieningen, en materialen hergebruiken, repareren of recycleren.
 - Speelplekken voorzien van schaduwrijke plekken door het plaatsen van bomen.
 - Geen verharding meer gebruiken bij de aanleg of vervanging van speelplekken.

Onderhoud

Het onderhoud van speelvoorzieningen richt zich op veiligheid en duurzaamheid. De technische levensduur van elementen zoals speeltoestellen geeft een indicatie voor vervanging, maar de daadwerkelijke vervanging hangt af van de technische staat en veiligheid. Regelmatige inspecties bepalen wanneer onderhoud of vervanging nodig is. Hoewel speelvoorzieningen niet altijd in perfecte staat zijn, zorgt het onderhoud ervoor dat ze veilig blijven en voldoen aan de veiligheidsnormen.

Om de onderhoudskosten financieel te onderbouwen, zijn normkosten berekend en de onderhoudsbehoefte voor de komende 10 jaar geactualiseerd. Vervolgens is dit vergeleken met beschikbare middelen. Hierbij zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De kengetallen voor beheer en onderhoud zijn gebaseerd op de gemiddelde van prijzen. Deze zijn verfijnd met ervaringskengetallen specifiek zijn voor de gemeente Wassenaar.
- De kengetallen zijn inclusief kosten voor periodieke inspecties. Inspecties worden maandelijks uitgevoerd door derden (ABOS) en tussentijds door eigen personeel, met als doel het voorkomen van gevaarlijke situaties voor spelende kinderen.

Normkosten

In onderstaande tabel zijn de normkosten opgenomen. Deze geven inzicht in de jaarlijkse onderhoudskosten om het beheerareaal eeuwigdurend op het bestuurlijk vastgestelde ambitieniveau kunnen onderhouden.

OBJECTGROEPEN	REGULIER ONDERHOUD	GROOT ONDERHOUD	VERVANGEN
	EXPLOITATIE	VOORZIENING	VOORZIENING
Speelondergrond	14	30	83
Speeltoestel groot	43	0	35
Speeltoestel middel	14	0	10
Speeltoestel extra	8	0	8
Speeltoestel klein	5	0	3
Totaal	84	30	139

Tabel 14: Normkosten Speelvoorzieningen (Bedragen x € 1.000)
Onderhoudsbehoefte

Het jaarlijkse onderhoud van speelvoorzieningen in Wassenaar wordt uitgevoerd volgens een basisniveau B, wat zorgt voor een schone en veilige speelomgeving die voldoet aan de wettelijke eisen en veiligheidsvoorschriften (WAS 2023). Aan de hand van actuele condities en inspectiegegevens zijn de onderhoudskosten voor de periode 2024-2033 zoveel mogelijk geactualiseerd.

JAAR	REGULIER ONDERHOUD	GROOT ONDERHOUD EN VERVANGEN
	EXPLOITATIE	VOORZIENING
2024	69	170
2025	69	100
2026	69	150
2027	69	155
2028	69	200
2029	69	115
2030	69	30
2031	69	205
2032	69	90
2033	69	194
Totaal	690	1.409

Tabel 15: Onderhoudsbehoefte Speelvoorzieningen (Bedragen x € 1.000)

Regulier onderhoud ten laste van exploitatie

De jaarlijkse onderhoudskosten bedragen € 69.000, incl. VAT. Deze zijn opgenomen in de exploitatiebegroting. Dit exploitatiebudget bevat de kosten voor het beheer en onderhouden van het areaal. De exploitatielasten zijn jaarlijks terugkerende lasten (onderhoud, inspecties, reiniging, enzovoort).

Groot onderhoud en vervanging ten laste van voorziening

Om het gehele areaal aan speelvoorzieningen te vervangen, is een investering van ruim € 2,5 miljoen noodzakelijk, waarbij de speelondergronden de grootste investering vragen. De kosten hiervoor worden gedekt vanuit de onderhoudsvoorziening speeltoestellen.

Volgens de BBV-regelgeving worden jaarlijkse onderhoudskosten betaald uit de exploitatie en kan een voorziening voor maatschappelijk nut alleen worden ingezet voor groot onderhoud, niet voor vervanging. In de periode 2024-2028 zal de gemeente echter een voorziening gebruiken voor zowel groot onderhoud als vervanging.

Deze voorziening dient als een egalisatiereserve om financiële schommelingen op te vangen. Hoewel eerder werd gesproken over vervanging, wordt dit onder BBV beschouwd als groot onderhoud, omdat het areaal gefaseerd wordt onderhouden en niet in één keer volledig wordt vervangen.

De jaarlijkse vervangingskosten op basis van de vervangingsbehoefte voor de periode 2024-2033, zoals weergegeven in Tabel 15, bedragen € 140.900. Hieronder volgt de verdere concretisering van de onderhoudsopgave speelvoorzieningen:

- In 2024 staat onderhoud gepland voor de speelvoorzieningen bij Pijlspitkreek en Speerpuntkreek.
- Onderhoud voor de speelvoorzieningen aan de Bellesteijnlaan en Zuidwijklaan is voorzien in 2025, met een aanvullende ingreep in 2026.
- Voor de speelvoorzieningen bij Deijlerweg is in 2027 onderhoud geprojecteerd.
- Eveneens in 2027 is onderhoud voorzien voor de speelvoorzieningen aan de Schoutstraat.
- Vervanging van de speelvoorzieningen aan de Duynsteelaan is gepland voor 2028.

NAAM	2024	2025	2026	2027	2028
Pijlspitkreek & Speerpuntkreek	149	21			
Bellesteijnlaan & Zuidwijklaan		100	150		
Deijlerweg				80	
Schoutstraat				75	
Duynsteelaan					200
TOTAAL	149	121	150	155	200

Tabel 16: Vervanging speelvoorzieningen 2024-2028 (Bedragen x € 1.000)

Ontwikkeling van de voorzieningen

De beginstand van de voorziening is € 623.417 op 1 januari 2024. Omdat er de afgelopen jaren sprake is geweest van onderuitputting kan een deel van deze beginstand worden ingezet om de uitgaven voor de komende jaren te kunnen dekken en hoeven niet alle geplande uitgaven door de jaarlijkse dotaties te worden gedekt. Om alle uitgaven te kunnen dekken en de stand voor de voorziening op een aanvaardbaar niveau te houden is een jaarlijkse dotatie van € 104.000 per jaar noodzakelijk. Deze is dan vanaf 2025 ook zo verwerkt in de begroting. Bij de onttrekking in 2024 is de werkelijke onttrekking aan deze voorziening meegenomen.

JAAR	BEGINSTAND	DOTATIE	ONTTREKKING	EINDSTAND
2024	623	34	149	508
2025	508	104	121	491
2026	491	104	150	445
2027	445	104	155	394
2028	394	104	200	298
2029	298	104	115	287
2030	287	104	30	361

2031	361	104	205	260
2032	260	104	90	274
2033	274	104	194	184
TOTAAL		970	1.409	

Tabel 17: Ontwikkeling voorziening spelen (Bedragen x € 1.000)

6.3 Oppervlaktewater

Areaal

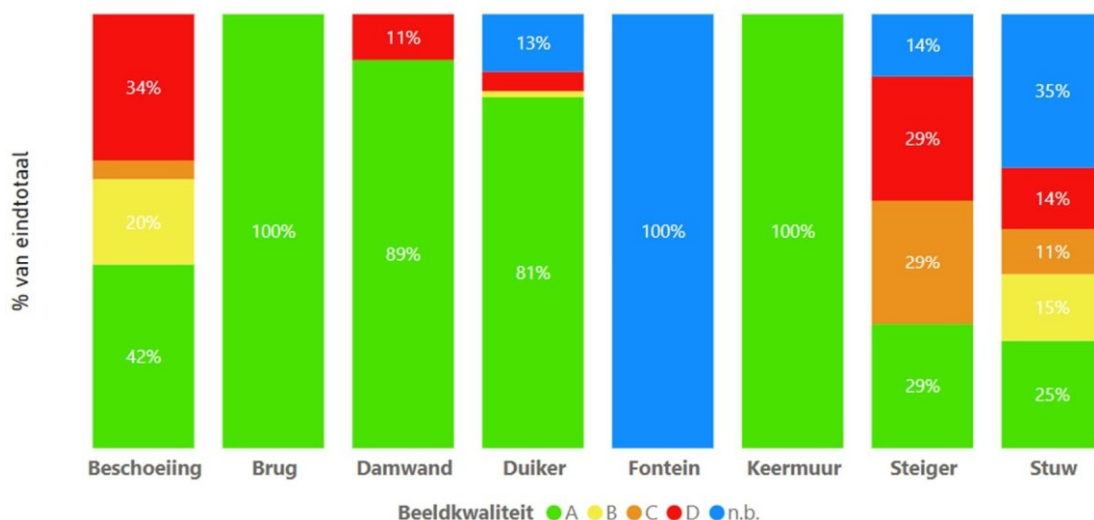
In totaal beheert de gemeente Wassenaar 29.650 strekkende meter oeverbeschoeiing inclusief damwanden en kademuren. Ook beheert de gemeente ruim 250.000 vierkante meter watergangen. Daarnaast beheert zij 346 duikers met een totale lengte van ca 7,1 km en 3 fonteinen. Het areaal heeft een vervangingswaarde van €17,9 mln.

OBJECTGROEP	HOEEVEELHEID	EENHEID	LEVENSDUUR (JR)	VERVANGINGSWAARDE
Duiker	7.092	m	60	7.092
Beschoeiing	26.951	m	30	3.638
Damwand	2.156	m	60	3.234
Kademuur	1.052	m	60	2.367
Duikerbrug	256	m	60	832
Stuwen	263	m	40	526
Steiger	73	m	50	183
Fontein	3	stuks	15	60
Watergangen	257.003	m ²	100	0
TOTAAL				17.932

Tabel 18: Areaal Oppervlaktewater (Bedragen x € 1.000)

Kwaliteit

De technische kwaliteit van een meerderheid van de duikers en de duikerbruggen is voldoende. Uit de in 2023 uitgevoerde inventarisatie blijkt echter dat er nog diverse onzekerheden zijn over de kwaliteit van de stuwen, steigers en beschoeiingen, en deels ontbreken deze gegevens. Dit geldt ook voor de fonteinen, waarvan geen kwaliteitsgegevens bekend zijn. In deze planperiode zullen daarom nadere onderzoeken volgen om een goed overzicht van dit areaal te verkrijgen en in control te komen.

Ambities

- Versterken van het uitnodigende karakter:
 - Onderzoeken van de mogelijkheid tot het integreren van een steiger, getrapte kademuur of andere waterverbinding bij vervanging van waterbouwkundige kunstwerken op recreatieve locaties, voor een prettige en uitnodigende plek.
 - Ontwerp van waterbouwkundige kunstwerken gericht op het behoud van biodiversiteit, inclusief speciale voorzieningen voor kleine dieren, amfibieën en reptielen.
- Verdere ontwikkeling van een duurzame buitenruimte:
 - Voorkeur voor het gebruik van duurzame en herbruikbare materialen, zoals het hergebruiken van oude damwanden en het inzetten van biobased materialen bij nieuwe kunstwerken.
 - Aanleg van natuurvriendelijke oevers langs rivieren en meren, door het verwijderen van stenen en verhardingen om een beter leefgebied voor planten en dieren te creëren.
 - Onderzoek naar het hergebruik van baggerspecie als bouwstof, waarbij baggerslib ingezet kan worden voor het aanleggen van natuurvriendelijke oevers of dijken.
 - Gebruik van energiezuinige motoren, zoals Elektro of Cat. 6 motoren, bij baggerwerkzaamheden.

Onderhoud

De zorg voor het oppervlaktewater en de goede staat van de waterbouwkundige kunstwerken vormt een complex besturingsvraagstuk. De beheerder streeft ernaar om de zorgtaken zodanig in te vullen dat de gestelde doelen op een efficiënte manier worden bereikt. Dit omvat het nauwkeurig monitoren en onderhouden van de waterkwaliteit en -kwantiteit, het waarborgen van de functionaliteit en constructieve veiligheid van de kunstwerken, en het bereiken en behouden van het gewenste kwaliteitsniveau. Om de onderhoudskosten financieel te onderbouwen, zijn normkosten berekend en de onderhoudsbehoefte voor de komende 10 jaar geactualiseerd. Vervolgens is dit vergeleken met beschikbare middelen. Hierbij zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De kengetallen voor beheer en onderhoud zijn gebaseerd op de gemiddelde van prijzen. Deze zijn verfijnd met ervaringskengetallen specifiek zijn voor de gemeente Wassenaar.
- Verschillende beheeronderdelen van water zoals watergangen kennen geen vervanging in het kader van einde levensduur;

Normkosten

In onderstaande tabel zijn de normkosten voor beheerobjecten oppervlaktewater opgenomen. Deze geven inzicht in de jaarlijkse onderhoudskosten om het beheerareaal eeuwigdurend op het bestuurlijk vastgestelde ambitieniveau kunnen onderhouden.

OBJECTGROEP	REGULIER ONDERHOUD	GROOT ONDERHOUD	VERVANGEN
	EXPLOITATIE	VOORZIENING	INVESTERING
Duiker	36	27	130
Beschoeiing	12	39	133
Damwand	3	0	59
Kademuur	42	0	43
Duikerbrug	5	7	15
Stuwen	25	0	14
Steiger	3	3	4
Fontein	9	0	4
Watergangen	116	60	0
TOTAAL	251	136	402

Tabel 19: Normkosten (Bedragen x € 1.000)
Onderhoudsbehoefte

Onderhoud aan waterbouwkundige kunstwerken en watergangen is een essentieel aspect van waterbeheer, waarbij periodieke inspecties cruciaal zijn om juridische aansprakelijkheid te voorkomen. Deze inspecties zijn gericht op het vaststellen van de huidige onderhoudstoestand en het beoordelen van de functionaliteit van de objecten. Aan de hand van actuele condities en inspectiegegevens zijn de onderhoudskosten voor de periode 2024-2033 zoveel mogelijk geactualiseerd.

JAAR	REGULIER ONDERHOUD	GROOT ONDERHOUD	VERVANGEN
	EXPLOITATIE	VOORZIENING	INVESTERING
2024	244	223	63
2025	244	65	112
2026	244	199	160
2027	244	53	187
2028	244	50	404
2029	244	67	186
2030	244	57	186
2031	244	51	186
2032	244	270	186
2033	244	266	186
TOTAAL	2.440	1.301	1.857

Tabel 20: Onderhoudsbehoefte (Bedragen x € 1.000)

Regulier onderhoud ten laste van exploitatie

De jaarlijkse onderhoudskosten bedragen € 244.000, incl VAT. Deze zijn opgenomen in de exploitatiebegroting. Dit exploitatiebudget bevat de kosten voor het beheren en onderhouden van het areaal. De exploitatielasten zijn jaarlijks terugkerende lasten (regulier onderhoud en reparaties, inspecties, reiniging, maaien en krozen, etc.).

Groot onderhoud ten laste van voorziening

De planmatige onderhoudskosten, inclusief het baggeren van watergangen en groot onderhoud aan waterbouwkundige kunstwerken, worden in de gemeente Wassenaar gefinancierd vanuit de voorziening. Voor de jaren 2024 en 2026 zijn op basis van de huidige planning uitgaven van € 200.000,- per jaar voorzien voor het baggeren. De volgende cyclus van baggerwerkzaamheden is gepland tussen 2032 en 2034. Van de totale kosten voor het baggeren wordt 33% gedekt door de rioolheffing in Wassenaar. Bovendien is er jaarlijks een bedrag van € 60.000, - nodig voor het groot onderhoud van de waterbouwkundige kunstwerken.

NAAM	2024	2025	2026	2027	2028
Groot onderhoud	223	65	199	53	50
TOTAAL	223	65	199	53	50

Tabel 21: Groot onderhoud Oppervlaktewater 2024-2028 (Bedragen x € 1.000)

Ontwikkeling van de voorzieningen

Per 1 januari 2024 bedraagt het saldo van de voorziening € 407.039. Met een huidige jaarlijkse dotatie van € 108.685, lijkt deze financiële opzet voldoende te zijn om de verwachte uitgaven voor baggeren, beschoeiingen en mogelijke onvoorzien kosten in de komende jaren te dekken. Bij de onttrekking in 2024 is de werkelijke onttrekking aan deze voorziening meegenomen.

JAAR	BEGINSTAND	DOTATIE	ONTTREKKING	EINDSTAND
2024	407	109	243	273
2025	273	109	65	317
2026	317	109	199	247
2027	227	109	53	283
2028	283	109	50	342
2029	342	109	68	383
2030	383	109	57	435
2031	435	109	51	493
2032	493	109	270	352
2033	352	109	266	175
TOTAAL		1.090	1.322	

Tabel 22: Ontwikkeling voorziening (Bedragen x € 1.000)

Vervangingsinvesteringen

De berekening van het benodigde jaarlijkse vervangingsbudget voor waterbouwkundige kunstwerken, gebaseerd op een langjarig, cyclisch gemiddelde, komt uit op € 404.000. Het is echter belangrijk te benadrukken dat, vanwege het lopende inspectie- en onderzoekstraject, er momenteel geen volledig beeld is van de totale vervangingsopgave. De huidige inschatting van de vervangingsbehoefte is in de onderstaande tabel weergegeven. Dit beeld kan in de toekomst veranderen naarmate er meer informatie beschikbaar komt uit de lopende inspecties en onderzoeken. Eventuele financiële consequenties van dergelijke wijzigingen zullen te zijner tijd via de kaderbrief gemeld worden.

De geplande investeringen en onderhoudsactiviteiten voor oppervlaktewaterbeheer zijn als volgt:

- Vervanging van diverse objecten in 2028.
- Vervanging van duikers (325-329) gepland voor 2027.
- Investeren in de vervanging van diverse stuwen in 2025.
- Beschoeiingen worden vervangen in 2026.
- In 2024 staat de vervanging van steiger (ST005) op het programma.
- Groot Onderhoud is continu gepland vanaf 2024 tot en met 2028, met variërende intensiteiten.

NAAM	2024	2025	2026	2027	2028
Vervanging Steiger (ST005)	63				
Vervanging Stuwen (divers)		112			
Vervanging Beschoeiingen			160		
Vervanging duikers (325329)				187	
Vervanging divers					404
TOTAAL	63	112	160	187	404
EXTRA KAPITAALLASTEN (T+1)	-	1	3	6	9

Tabel 23: Investeren Oppervlaktewater 2024-2028 (Bedragen x € 1.000)

6.4 Wegen

Areaal

Wassenaar beschikt over ruim 1,4 miljoen vierkante meter aan verharding. Dit areaal bestaat voor ongeveer 32% uit asfalt en voor 67% uit elementenverharding. Binnen dit areaal wordt een onderverdeling gemaakt in verschillende wegtypen. Deze indeling in wegtypen is gebaseerd op het gebruik en de belasting of verkeersintensiteit van de wegen. Het meest voorkomende wegtype in Uitvoeringsprogramma Openbare Ruimte gemeente Wassenaar (2024-2028)

Wassenaar zijn woonstraten, die veelal zijn voorzien van gebakken elementen. Deze categorisering helpt bij het efficiënt en effectief beheren en onderhouden van de wegen, waarbij rekening wordt gehouden met de specifieke eisen en behoeften van elk wegtype. Het areaal heeft een vervangingswaarde van €105 mln.

OBJECTGROEP	HOEEVEELHEID	EENHEID	LEVENSDUUR (JR)	VERVANGINGSWAARDE
Asfalt	280.000	m ²	60	29.697
Elementen	404.000	m ²	60	26.015
Asfalt (GOW)	180.000	m ²	45	21.818
Elementen Voetpad	370.000	m ²	60	15.910
Elementen BSS	136.000	m ²	60	8.242
Elementen Fietspad	63.000	m ²	60	2.864
Elementen (GOW)	9.200	m ²	45	561
TOTAAL				105.108

Tabel 24: Areaal Wegen (Bedragen x € 1.000)

Kwaliteit

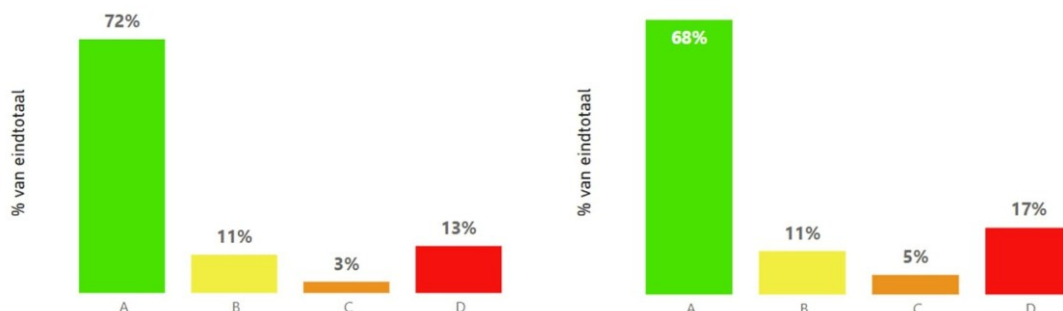
Beleidsschouw 2024

De kwaliteit van de verharding is over het algemeen goed, met veel trottoirs en wegen die vlak zijn en slechts minimale oneffenheden vertonen. Op enkele plaatsen is echter sprake van oneffenheden, verzakkingen, en onkruid tussen de tegels, wat wijst op een onderhoudsbehoefte. De meeste verhardingen scoren niveau B, wat duidt op een goede maar niet perfecte staat. Er zijn enkele locaties die lager scoren, zoals niveau C, waar aanzienlijke scheuren, onregelmatigheden, en begroeiing tussen de stenen zichtbaar zijn.

Wegeninspectie

De laatste technische wegeninspectie, die tweejaarlijks wordt uitgevoerd, dateert uit 2023. Over het algemeen is de beeldkwaliteit van de verharding in Wassenaar goed. Bij de asfaltverharding voldoet meer dan 83% van het areaal aan kwaliteitsniveau B of hoger. Voor de elementenverharding, die vaak wordt toegepast in verblijfsgebieden, ligt dit percentage op 79%. In paragraaf 3.2 is het kwaliteitskader voor onderhoud uitgelegd. Hieruit blijkt dat er bij dit kapitaalgoed een onderhoudsachterstand is. Volgens de richtlijn moet minstens 90% van de verhardingen op zijn minst kwaliteitsniveau Basis (B) hebben. Uit onderstaande grafieken blijkt dat 16% van de asfaltverharding en 22% van de elementenverhardingen onder dit niveau zitten (C+D). Ook is er 13% en 17% achterstallig onderhoud bij respectievelijk asfalt- en elementenverhardingen.

Dit is bij de coalitievorming reeds onderkend en heeft geleid tot de vermelding van een inhaalslag voor bestrating in de openbare ruimte in het coalitieakkoord. De afgelopen jaren is hiermee een start gemaakt en er staan veel wegonderhoudsprojecten gepland tot en met 2026, zie Tabel 27 en Tabel 29. Voorbeelden hiervan zijn de asfaltering van de Van Zuylen van Nijveltstraat en de geplande vervanging van De Wassenaarse Slag. Hierdoor zijn we goed op weg om het onderhoudsniveau van dit kapitaalgoed op het afgesproken ambitieniveau B te onderhouden.

Bij gevaarlijke situaties of kapitaalvernietiging door achterstallig onderhoud moet dit snel hersteld worden. Het BBV ziet dit herstel als een financiële verplichting. Hiervoor moet volgens artikel 44 lid 1a een voorziening gevormd worden, naast de reguliere voorziening voor groot onderhoud. De gemeente Wassenaar heeft genoeg financiële middelen om kapitaalvernietiging en onveilige situaties te voorkomen.

Onderhoudsachterstand en kapitaalvernietiging

Kapitaalvernietiging vindt alleen plaats bij asfaltverhardingen, omdat asfalt gevoelig is voor weersinvloeden. Kapitaalvernietiging gebeurt wanneer uitgesteld onderhoud leidt tot onnodig hogere onderhoudskosten. Een groot deel van de asfaltverhardingen met achterstallig onderhoud moet vervangen worden. Dit is al ingepland in de meerjarenprogrammering. Hierdoor is er geen sprake van kapitaalvernietiging, aangezien vervanging toch al nodig is. Tot die tijd worden veiligheidsrisico's beperkt door lokale schadeherstel.

Bij de elementenverhardingen speelt kapitaalvernietiging geen rol, omdat het uitstellen van onderhoud hier niet leidt tot hogere kosten. Wel is ingrijpen nodig bij onaanvaardbare veiligheidsrisico's. Het achterstallig onderhoud bevindt zich vooral in de woonwijken. In oudere wijken moeten de elementenverhardingen deels vervangen worden. Tot die tijd worden veiligheidsrisico's beperkt door lokale schadeherstel.

Ambities

- Behouden van het authentiek en dorps karakter:
 - Beheer en vervanging van verharding gebruiken om historische structuren en unieke elementen te behouden, accentueren of herintroduceren.
 - Straatbeeld bij vervanging en groot onderhoud zo inrichten dat doorgaand verkeer en te hard rijden worden ontmoedigd, door bijvoorbeeld straten en parkeervakken smaller te maken en verkeersremmende maatregelen te nemen zoals drempels, plateau's, obstakels, asverschuivingen en wegversmallingen.
- Versterken van het uitnodigende karakter:
 - Onderhoud van wegen op het vastgestelde beeldkwaliteitsniveau B (basis) uitvoeren, met Duurzaam Veilig als uitgangspunt.
 - Veilige en comfortabele routes voor voetgangers en fietsers creëren om toegankelijkheid te vergroten en duurzame mobiliteit te stimuleren.
 - Opritten plaatsen bij verhoogde stoepen op belangrijke looproutes, zodat mensen met een rolstoel, rollator of kinderwagen gemakkelijk kunnen passeren, wat de weg inclusiever en gebruiksvriendelijker maakt voor een breder publiek.
- Verdere ontwikkeling van een duurzame buitenruimte:
 - Kiezen voor recyclebare materialen met een lange levensduur, met gebruik van traditionele materialen zoals klinkers of natuursteen.
 - Bij vervanging de hoeveelheid verharding minimaliseren door niet-noodzakelijke verharding, zoals in verkeersgeleiders, met groen te vervangen en de grootte van wegen waar mogelijk te verkleinen.
 - Voor betere bestendigheid tegen droogte zoveel mogelijk waterdoorlatende verharding gebruiken, bijvoorbeeld op parkeerplaatsen.

Onderhoud

Het onderhoud van wegen binnen de gemeente volgt een gedetailleerde en planmatige aanpak, waarbij het vastgestelde beeldkwaliteitsniveau B (basis) als leidraad dient. Om de conditie van de wegen te beoordelen, wordt elke twee jaar een globale visuele inspectie uitgevoerd. Bij oudere verhardingen zoals stenen en tegels wordt specifiek gekeken naar de restlevensduur, terwijl bij asfaltverhardingen nader onderzoek plaatsvindt door middel van boringen en metingen.

De aanpak van wegonderhoud is integraal, waarbij onderhoudswerkzaamheden in de openbare ruimte worden gecombineerd met andere disciplines zoals riolering, ondergrondse infrastructuur, openbare verlichting, en groenvoorzieningen. Deze gecombineerde aanpak beperkt overlast en

bespaart kosten, maar vereist nauwkeurige afstemming en samenwerking tussen de verschillende disciplines.

Om de onderhoudskosten financieel te onderbouwen, zijn normkosten berekend en de onderhoudsbehoefte voor de komende 10 jaar geactualiseerd. Vervolgens is dit vergeleken met beschikbare middelen. Hierbij zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De kengetallen voor beheer en onderhoud zijn gebaseerd op de standaard kengetallen voor onderhoudsactiviteiten op basis van de CROW-publicatie 145. Deze zijn verfijnd met ervaringskengetallen specifiek zijn voor de gemeente Wassenaar.
- In lijn met de Meerjarenbegroting 2024-2027 is het prijspeil 2024 gehanteerd zonder indexatie. Voor de indexering wordt de gemeentelijke indexeringssystematiek gevolgd.
- De kengetallen zijn inclusief kosten voor periodieke inspecties.
- Reiniging (verwijderen van onkruid, veegvuil, en zwerfafval) valt onder beheertaak afvalinzameling.

Normkosten

In onderstaande tabel zijn de normkosten opgenomen op basis van de methodiek beschreven in Hoofdstuk 5. Deze geven inzicht in de jaarlijkse onderhoudskosten om het beheerareaal eeuwigdurend op het bestuurlijk vastgestelde ambitieniveau kunnen onderhouden.

OBJECTGROEP	REGULIER ONDERHOUD	GROOT ONDERHOUD	VERVANGEN
	EXPLOITATIE	VOORZIENING	INVESTERING
Asfalt	46	379	544
Elementen	58	440	477
Asfalt (GOW)	30	341	533
Elementen Voetpaden	53	334	292
Elementen	19	115	151
Elementen Fietspaden	9	80	53
Elementen (GOW)	2	16	14
TOTAAL	217	1.704	2.064

Tabel 25: Normkosten (Bedragen x € 1.000)

Onderhoudsbehoefte

Zoals vermeld in de paragraaf over kwaliteit, is er sprake van een inhaalslag om de technische kwaliteit van dit kapitaalgoed op het gewenste niveau te brengen. Aan de hand van actuele condities en inspectiegegevens zijn de onderhoudskosten voor de periode 2024-2033 zoveel mogelijk geactualiseerd.

JAAR	REGULIER ONDERHOUD	GROOT ONDERHOUD (€)	VERVANGING
	EXPLOITATIE	VOORZIENING	INVESTERING
2024	276	2.650	3.310
2025	276	1.910	4.004
2026	276	2.055	1.110
2027	276	1.125	300
2028	276	950	800
2029	276	495	1.533
2030	276	460	980
2031	276	2.845	1.935
2032	276	980	1.982
2033	276	889	2.298
TOTAAL	2.760	14.359	18.252

Tabel 26: Onderhoudsbehoefte (Bedragen x € 1.000)

Regulier onderhoud ten laste van exploitatie

De jaarlijkse onderhoudskosten bedragen € 276.000, incl VAT. Deze zijn meegenomen in de exploitatiebegroting. Dit exploitatiebudget bevat de kosten voor het beheren en onderhouden van het areaal. De exploitatielasten zijn jaarlijks terugkerende lasten (kleine reparaties, inspecties en adviezen maar ook verzekeringskosten).

Groot onderhoud ten laste van voorziening

De planmatige onderhoudskosten zoals het vervangen van de slijtlaag en herstarten wordt gefinancierd vanuit de voorziening wegen. Op basis van de geplande onderhoudswerkzaamheden en de geactualiseerde inspectiegegevens bedraagt het gemiddelde jaarlijkse kosten voor het groot onderhoud € 1.436.000, incl VAT.

NAAM	2024	2025	2026	2027	2028
Hofcampweg Burmanlaan	250				
Rijksdorp (Vleijzmanl)		300			
Achterweg/Tuinpad (centrumplan)			340		
Havenkade	100				
van Houtenweg eo	300				
Stompwijkstraat eo	300				
Vinkelaan (wegen discipl)	150				
Ammonslaantje	90				
Schouwweg	120				
Asfaltreparaties overloop 2023 (discipl)	200				
v Duivenvoordelaan/v Cranenburglaan (discipl)	150				
Eikenlaan (project)	140				
Wittenburgerweg voetpaden (project)	210				
vd Wervestraat/Lignestraat (project)	190				
Herenweg/Hoflaan (project)	250				
Groot Onderhoud Wegen Divers (discipl)	200	300	300	300	500
Jagerslaan Noord (project)		300			
Marktterrein Berkheistraat		175			
Berkheistraat			180		
Jaagpad (fietspad verbreden)		100			
Groot Haesebroekseweg (stil asfalt)			400		
Van Zuylen van Nijeveltstraat (stil asfalt)		550			
Jonkerlaan-Ridderlaan/Poortlaan/Kerkstraat		185			
Ruigelaan			105		
Ventweg Rijksstraatweg West			600		
Wiegmanweg			130		
Ventweg Rijksstraatweg Oost				825	

Oostdorp					450
TOTAAL	2.650	1.910	2.055	1.125	950

Tabel 27: Groot onderhoud Wegen 2024-2028 (Bedragen x € 1.000)

Ontwikkeling van de voorzieningen

De realisatie van de onderhoudsprojecten uit bovenstaande tabel vormt een uitdaging voor de stand van de voorzieningen voor het kapitaalgoed Wegen. Op 1 januari 2024 bedroeg het saldo van deze voorziening € 2.923.568. Om deze voorziening op peil te houden zal de huidige jaarlijkse dotatie van € 1.163.221 met ingang van 2025 met € 55.000 worden verhoogd om de eindstand van de voorziening over de periode 2024-2028 op niveau te houden. De ontwikkeling van de stand van de voorziening is opgenomen in Tabel 28. Bij de onttrekking in 2024 is de werkelijke onttrekking aan deze voorziening meegenomen. Het in 2024 niet bestede begrote onderhoudsbedrag is hier doorgeschoven naar komende jaren.

JAAR	BEGINSTAND	DOTATIE	ONTTREKKING	EINDSTAND
2024	2.923	1.163	2.239	1.848
2025	1.848	1.218	2.021	1.044
2026	1.044	1.218	2.155	107
2027	107	1.218	1.225	100
2028	100	1.218	1.050	268
2029	268	1.218	495	991
2030	991	1.218	460	1.749
2031	1.749	1.218	2.845	122
2032	122	1.218	980	360
2033	360	1.218	889	689
TOTAAL		12.125	14.359	

Tabel 28: Ontwikkeling voorziening Wegen (Bedragen x € 1.000)

Vervangingsinvesteringen

De investeringsopgave voor de komende jaren betreft:

- Investeringsprojecten in 2024 richten zich op wegen zoals Storm van 's-Gravesandeweg, Hofcampweg Burmanlaan, Eikenlaan, Herenweg/Hoflaan, Van der Wervestraat/Lignestraat, Wassenaar Zuid voetpaden en Wittenburgerweg.
- In 2025 zullen de Rijksdorp wegen en De Wassenaarse Slag aanzienlijke investeringen vereisen.
- Voor 2026 zijn substantiële investeringen voorzien voor de Prinsenweg.
- Diverse projecten zullen in 2027 en 2028 doorgaan, met aanzienlijke investeringen in Groen van Prinstererlaan en Oostdorp.

NAAM	2024	2025	2026	2027	2028
Storm van 's-Gravesandeweg	50				
Hofcampweg Burmanlaan	660				
Rijksdorp wegen		1.500			
De Wassenaarse Slag	1.700				
Eikenlaan	140				
Herenweg / Hoflaan	200				
Prinsenweg 2021		1.394			

Prinsenweg 2023		610			
Van der Wervestraat/Lignestraat	60				
Wassenaar Zuid voetpaden	310				
Wittenburgerweg	190				
Jagerslaan Nrd		100			
Jonkerlaan-Ridderlaan/Poortlaan/Kerkstraat		200			
Jaagpad (fietspad verbreden)		200			
Divers (VP/PP Rozeveld/Thorb/Oud Wass)			300	300	300
Groen van Prinstererlaan			700		
Wiegmanweg			110		
Oostdorp					500
TOTAAL	3.310	4.004	1.110	300	800
EXTRA KAPITAALLASTEN (T+1)	-	110	244	281	291

Tabel 29: Investing Wegen 2024-2028 (Bedragen x € 1.000)

6.5 Civieltechnische kunstwerken

Areaal

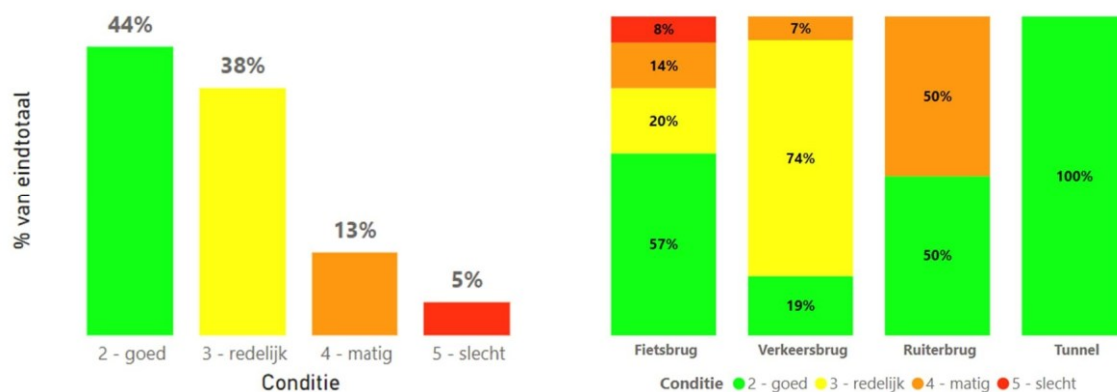
In Wassenaar bevinden zich in totaal 79 civieltechnische kunstwerken, waarvan stalen fietsbruggen en betonnen verkeersbruggen de meest voorkomende typen zijn. Er zijn 31 stalen fietsbruggen en 20 betonnen verkeersbruggen. Het areaal heeft een vervangingswaarde van 14,3 mln.

OBJECTGROEPEN	AANTAL	OPPERVLAKTE (M2)	LEVENSDUUR	VERVANGINGSWAARDE
Verkeersbrug (Beton)	20	2403	80	8.050
Fietsbrug (Staal)	31	670	60	2.546
Verkeersbrug (Staal)	3	315	60	1.890
Verkeersbrug (Metsel)	4	115	60	719
Fietsbrug (Hout)	15	381	40	705
Fietsbrug (Beton)	3	65	80	179
Voetgangerstunnel	1	54	60	162
Ruiterbrug (Staal)	1	14	60	53
Ruiterbrug (Hout)	1	19	40	35
TOTAAL	79			14.339

Tabel 30: Areaal Civieltechnische Kunstwerken (Bedragen x € 1.000)

Kwaliteit

In de onderstaande figuur zijn de conditiescores weergegeven. Om de bruggen veilig te houden, wordt het basisniveau (conditiescore 3) aangehouden. 82% van het areaal voldoet aan dit kwaliteitsniveau. Bij de fietsbruggen scoort één van de houten bruggen slecht en behoeft aandacht. Bij de grote betonnen verkeersbruggen voldoet de meerderheid aan de gestelde doelen. Naast de conditiemeting is ook de constructieve veiligheid een belangrijk instrument om de veiligheid te toetsen.

Ambities

- Behouden van het authentiek en dorps karakter:
 - Bijdragen aan het behoud en accentueren van historische structuren en unieke elementen in het beheer van infrastructurele kunstwerken.
 - Streven naar uniformiteit in infrastructuur, met behoud van het unieke karakter van de gemeente, kern of wijk.
- Versterken van het uitnodigende karakter:
 - Ontwerpen van bruggen met aandacht voor toegankelijkheid voor diverse groepen zoals ouderen, mindervaliden, kinderen, fietsers en voetgangers.
 - Creëren van uitnodigende bruggen door extra voorzieningen zoals bankjes, sfeervolle verlichting en aantrekkelijke architectuur.
- Verdere ontwikkeling van een duurzame buitenruimte:
 - Gebruik van duurzame en herbruikbare materialen bij de aanleg van nieuwe infrastructurele kunstwerken.
 - Onderzoeken van de integratie van groene elementen in bruggen, zoals beplanting, ter verbetering van luchtkwaliteit, biodiversiteit en vermindering van hittestress in stedelijke gebieden.

Onderhoud

Het onderhoud van civieltechnische kunstwerken zoals bruggen is essentieel voor hun functionaliteit, veiligheid, en esthetische waarde. Dit proces omvat jaarlijkse visuele schouwen en vijfjaarlijkse technische inspecties, aangevuld met onderzoek naar constructieve veiligheid. Het doel is het behoud van deze kunstwerken tegen maatschappelijk verantwoorde kosten, met focus op veiligheid, het voorkomen van gevolgschades, en uitstraling.

Wanneer kunstwerken het minimale kwaliteitsniveau (basisniveau, conditiescore 3) onderschrijden, worden onderhoudsmaatregelen gepland. Deze omvatten taken zoals schoonmaken, vastzetten van losse onderdelen, vervangen van leuningen of dekplanken, en conserveren van staalwerk. Regulier onderhoud, gericht op het snel verhelpen van kleine problemen, komt ten laste van de exploitatie. Groot onderhoud, zoals betonreparaties of het vervangen van slijtlagen, wordt gefinancierd uit de onderhoudsvoorziening en is gericht op structurele verbeteringen om de levensduur van het kunstwerk te verlengen.

Om de onderhoudskosten financieel te onderbouwen, zijn normkosten berekend en de onderhoudsbehoefte voor de komende 10 jaar geactualiseerd. Vervolgens is dit vergeleken met beschikbare middelen. Hierbij zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De kengetallen voor beheer en onderhoud zijn gebaseerd op de standaard kengetallen voor onderhoudsactiviteiten op basis van de CROW-publicatie 145. Deze zijn verfijnd met ervaringskengetallen specifiek zijn voor de gemeente Wassenaar.
- In lijn met de Meerjarenbegroting 2024-2027 is het prijspeil 2024 gehanteerd zonder indexatie. Voor de indexering wordt de gemeentelijke indexeringssystematiek gevolgd.
- De kengetallen zijn inclusief kosten voor periodieke inspecties.
- De kengetallen zijn afgeleid van de landelijke referenties verfijnd met de gegevens uit het iAsset Meerjarenoverzicht 2024-2033 van bureau Westenberg.

Normkosten

In onderstaande tabel zijn de normkosten opgenomen op basis van de methodiek beschreven in §5.1. Deze geven inzicht in de jaarlijkse onderhoudskosten om het beheerareaal eeuwigdurend op het bestuurlijk vastgestelde ambitieniveau kunnen onderhouden.

OBJECTGROEPEN	REGULIER ONDERHOUD	GROOT ONDERHOUD	VERVANGEN
	EXPLOITATIE	VOORZIENING	INVESTERING
Verkeersbrug (Beton)	50	76	131
Fietsbrug (Staal)	14	9	55
Verkeersbrug (Staal)	3	5	41
Verkeersbrug (Metselwerk)	2	4	16
Fietsbrug (Hout)	7	6	23
Fietsbrug (Beton)	1	2	3
Voetgangerstunnel	2	5	4
Ruiterbrug (Staal)	0	0	1
Ruiterbrug (Hout)	0	0	1
TOTAAL	81	107	274

Tabel 31: Normkosten Civieltechnische Kunstwerken (Bedragen x € 1.000)

Onderhoudsbehoefte

Aan de hand van actuele condities en inspectiegegevens zijn de onderhoudskosten voor de periode 2024-2033 zoveel mogelijk geactualiseerd.

JAAR	REGULIER ONDERHOUD	GROOT ONDERHOUD	VERVANGING
2024	28	196	105
2025	28	175	280
2026	28	65	195
2027	28	70	1.015
2028	28	120	175
2029	28	95	305
2030	28	95	135
2031	28	63	80
2032	28	8	500
2033	28	20	165
TOTAAL	282	907	2.955

Tabel 32: Onderhoudsbehoefte Civieltechnische Kunstwerken (Bedragen x € 1.000)

Regulier onderhoud ten laste van exploitatie

De jaarlijkse onderhoudskosten bedragen € 28.000, incl. VAT. Deze zijn meegenomen in de exploitatiebegroting. Dit exploitatiebudget bevat de kosten voor het beheren en onderhouden van het areaal. De exploitatielasten zijn jaarlijks terugkerende lasten (kleine reparaties, inspecties, advies en licentiekosten).

Groot onderhoud ten laste van voorziening

De planmatige onderhoudskosten zoals het vervangen van de slijtlaag, conserveren en vervangen van brugelementen zoals voegen wordt gefinancierd vanuit de voorziening. Op basis van de geplande onderhoudswerkzaamheden en de geactualiseerde inspectiegegevens bedraagt het gemiddelde jaarlijkse kosten voor het groot onderhoud € 91.000, incl. VAT.

NAAM	2024	2025	2026	2027	2028
Groot Onderhoud Kunstwerken	196	175	65	70	120
TOTAAL	196	175	65	70	120

Tabel 33: Groot onderhoud Civieltechnische Kunstwerken 2024-2028 (Bedragen x € 1.000)**Ontwikkeling van de voorzieningen**

Per 1 januari 2024 bedraagt de beginstand van de voorziening € 104.264, een relatief kleine reservering die ontoereikend is vanwege de schommelingen veroorzaakt door groot onderhoud. Daarom wordt de voorziening verhoogd worden met een éénmalige dotatie van € 300.000. Hierdoor is het niet nodig de jaarlijkse dotatie aan deze voorziening ten laste van de exploitatie te verhogen. De huidige jaarlijkse dotatie van € 70.736 zal met ingang van 2025 met € 45.000 worden verhoogd om de stand van de voorziening over de periode 2024-2028 op peil te houden. De ontwikkeling van de stand van de voorziening is opgenomen in Tabel 34. Bij de onttrekking in 2024 is de werkelijke onttrekking aan deze voorziening meegenomen. Het in 2024 niet bestede begrote onderhoudsbedrag is hier doorgeschoven naar komende jaren.

JAAR	BEGINSTAND	DOTATIE	ONTTREKKING	EINDSTAND
2024	104	71	-4	180
2025	108	117	221	76
2026	76	117	115	78
2027	78	117	120	75
2028	75	117	170	22
2029	22	117	95	44
2030	44	117	95	66
2031	66	117	63	120
2032	120	117	8	229
2033	229	117	20	326
TOTAAL		1.124	903	

Tabel 34: Ontwikkeling voorziening civieltechnische kunstwerken (Bedragen x € 1.000)**Vervangingsinvesteringen**

De planning voor de vervanging van civieltechnische kunstwerken is als volgt:

- Spinbaan (120): Een investering is gepland in 2024 □ Jaagpad (105 en 106): Investerings staan gepland in 2025 □ Oostdorpweg (112): Vervanging geprojecteerd voor 2026.
- D. de Raetlaan (110): Geplande werkzaamheden in 2026.
- De Paauw (125): Kleinschalige investering in 2026 (gezien de lage verkrijgingswaarde mogelijk uit voorzieningen te dekken)
- Rust en Vreugdlaan (002 + 129): Een aanzienlijke investering voorzien in 2027.
- Paauwlaan (009): Grote vervanging geprojecteerd voor 2027.
- Hartekamp (023) en Kokshornlaan (117): Beide hebben vervangingswerkzaamheden gepland in 2028.

NAAM	2024	2025	2026	2027	2028
120 - Spinbaan	105				
105 - Jaagpad		130			
106 - Jaagpad		150			
112 - Oostdorpweg			105		
110 - D. de Raetlaan			90		
002 + 129 - Rust en Vreugdlaan				650	
009 - Paauwlaan				365	
023 - Hartekamp					60

117 - Kokshornlaan					115
TOTAAL	105	280	195	1.015	175
EXTRA KAPITAALLASTEN (T+1)	-	2	6	10	27

Tabel 35: Investerings Civieltechnische Kunstwerken 2024-2028 (Bedragen x € 1.000)

6.6 Wegmeubilair

Areaal

De gemeente Wassenaar beheert in totaal 14.607 stuks wegmeubilair. De helft van deze items bestaat uit palen en dragers. De overige objecten omvatten verkeersborden, straatnaamborden, bewegwijzering en fietsenrekken. De vervangingswaarde van het areaal bedraagt 1,4 mln.

OBJECTGROEPEN	HOEEVEELHEID	EENHEID	LEVENSDUUR	VERVANGINGSWAARDE
Verkeersborden	5000	stuks	25	550
Palen en dragers	9080	stuks	25	499
Fietsrekken	900	stuks	25	248
Straatnaambord	1000	stuks	25	84
ANWB-masten	37	stuks	25	16
TOTAAL				1.397

Tabel 36: Areaal wegmeubilair (Bedragen x € 1.000)

Kwaliteit

Er is een beperkte hoeveelheid kwaliteitsgegevens beschikbaar over het wegmeubilair in Wassenaar. Echter, van de verkeersborden is bekend dat 8% een kwaliteitsniveau van D heeft en vervangen moet worden.

Beleidsschouw 2024

Het straatmeubilair, zoals lantaarnpalen, afvalbakken, verkeersborden, en speeltoestellen, is over het algemeen in goede staat. De meeste elementen zijn functioneel, goed gepositioneerd en vertonen weinig tot geen schade of slijtage. Dit zorgt ervoor dat het straatmeubilair vaak een hoge beoordeling van niveau A krijgt. Er zijn echter enkele gevallen van lichte roestvorming en verwerking, wat duidt op een beperkte onderhoudsbehoefte.

Ambities

- Behouden van het authentiek en dorpse karakter:
 - Plaatsing van fietsenrekken op strategische plekken in het dorp, zoals in drukke winkelstraten, parken, bij scholen en recreatiegebieden.
 - Installatie van herkenbare maar bescheiden obstakels in de openbare ruimte, om verschillende doelen te dienen.
- Versterken van het uitnodigende karakter:
 - Streven naar uniformiteit in straatmeubilair, met behoud van het unieke karakter van de gemeente, kern of wijk.
 - Beperken van het aantal straatmeubels om de rust in de openbare ruimte te bewaren en de verkeers- en sociale veiligheid te garanderen.
- Verdere ontwikkeling van een duurzame buitenruimte:
 - Keuze voor duurzame materialen zoals gerecycled kunststof, roestvrij staal, cortenstaal of FSC-gecertificeerd hout, en vermijden van materialen met een kortere levensduur.

Onderhoud

De gemeente hanteert voor het beheer en onderhoud van wegmeubilair kwaliteitsniveau 'B', wat een uniforme en voldoende standaard van onderhoud waarborgt zonder onderscheid te maken tussen verschillende elementen. Dit niveau verzekert dat het wegmeubilair, zoals fietsenrekken en verkeersborden, functioneel en veilig blijft. De veiligheid van de openbare ruimte wordt

gegarandeerd door regelmatige kwaliteitsbeoordelingen. Schades aan het wegmeubilair, zoals een scheefstaand fietsenrek of verkeersbord, kunnen leiden tot vervolgschades in de omgeving en dienen daarom voorkomen te worden. Ook speelt de esthetische waarde een rol in de uitstraling van de openbare ruimte. Hoewel onderhoud kan worden uitgesteld zolang de functionaliteit en veiligheid niet in gevaar komen, is het van belang de esthetische kwaliteit op peil te houden.

Om de onderhoudskosten financieel te onderbouwen, zijn normkosten berekend en de onderhoudsbehoefte voor de komende 10 jaar geactualiseerd. Vervolgens is dit vergeleken met beschikbare middelen. Hierbij zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De kengetallen voor beheer en onderhoud zijn gebaseerd op de standaard kengetallen voor onderhoudsactiviteiten op basis van de CROW-publicatie 145. Deze zijn verfijnd met ervaringskengetallen specifiek zijn voor de gemeente Wassenaar.
- In lijn met de Meerjarenbegroting 2024-2027 is het prijspeil 2024 gehanteerd zonder indexatie. Voor de indexering wordt de gemeentelijke indexeringssystematiek gevolgd.
- Onderhoudscontracten met partners:
 - NBd (Nationale Bewegwijzeringsdienst): Verantwoordelijk voor plaatsen, beheren, en vervangen van ANWB bewegwijzering.
 - Contracthouder: Verantwoordelijk voor jaarlijkse inventarisatie en inspectie van RVV-verkeersborden.
 - Jaarlijkse schouw en beheerssoftware voor onderhoudsmaatregelen.

Normkosten

In onderstaande tabel zijn de normkosten. Deze geven inzicht in de jaarlijkse onderhoudskosten om het beheerareaal eeuwigdurend op het bestuurlijk vastgestelde ambitieniveau kunnen onderhouden.

OBJECTGROEP	REGULIER ONDERHOUD	VERVANGEN
	EXPLOITATIE	EXPLOITATIE
Verkeersborden	40	22
Palen en dragers	13	20
Fietsrekken	2	10
Straatnaambord	3	3
ANWB-masten	0	1
TOTAAL	59	56

Tabel 37: Normkosten wegmeubilair (Bedragen x € 1.000)

Onderhoudsbehoefte

Aan de hand van actuele condities en inspectiegegevens zijn de onderhoudskosten voor de periode 2024-2033 zoveel mogelijk geactualiseerd.

JAAR	REGULIER ONDERHOUD	VERVANGEN (€)	TOTAAL (€)
	EXPLOITATIE	EXPLOITATIE	
2024	61	57	118
2025	61	57	118
2026	61	57	118
2027	61	57	118
2028	61	57	118
2029	61	57	118
2030	61	57	118
2031	61	57	118
2032	61	57	118
2033	61	57	118
TOTAAL	610	570	1.180

Tabel 38: Onderhoudsbehoefte wegmeubilair (Bedragen x € 1.000)

Exploitatiekosten

De jaarlijkse onderhoudskosten bedragen € 118.000, incl. VAT. Deze zijn meegenomen in de exploitatiebegroting. Dit exploitatiebudget bevat de kosten voor het beheren en onderhouden van het areaal. De exploitatielasten zijn jaarlijks terugkerende lasten (kleine reparaties, inspecties en de vervangingskosten).

6.7 Openbare verlichting (OVL)

Areaal

Het areaal openbare verlichting in Wassenaar bestaat uit 6.708 lichtmasten, 6.906 armaturen en 7.110 lichtbronnen. Het kabelnetwerk in eigendom van de gemeente bedraagt 235 km. De vervangingswaarde van het areaal is ruim 17 mln.

OBJECTGROEPEN	HOEEVEELHEID	EENHEID	LEVENSDUUR	VERVANGINGSWAARDE
Kabels	235	km	50	8.225
Masten	6708	stuks	50	5.031
Armaturen	6906	stuks	25	3.280
Kasten	89	stuks	40	890
TOTAAL				17.426

Tabel 39: Areaal Wegen (Bedragen x € 1.000)

Kwaliteit

De gemiddelde leeftijd van de masten is 23 jaar en van de armaturen 15 jaar. Uit de in 2023 uitgevoerde inventarisatie blijkt dat 6 masten en 853 armaturen de technische levensduur is overschreden. Daarnaast is 27% van alle armaturen uitgevoerd in een energiezuinige led-variant, waarvan 12% voorzien is van een statische dimfunctionaliteit. De overstap naar volledig dimbare ledverlichting zou een significante reductie in energieverbruik (ruim 50%) betekenen. Deze gegevens benadrukken het belang van het up-to-date houden en moderniseren van de openbare verlichting in Wassenaar, niet alleen voor de kwaliteit en veiligheid, maar ook voor duurzaamheid en energie-efficiëntie.

Ambities

- Behouden van het authentiek en dorps karakter:
 - Uniforme verlichting toepassen waar mogelijk.
 - Overwegen van klassieke lantaarnpalen bij vervanging van openbare verlichting om historische structuren en unieke elementen te benadrukken.
- Versterken van het uitnodigende karakter:
 - Plaatsen van dynamische of permanente verlichting bij voetgangersoversteekplaatsen voor verhoogde veiligheid in de avonduren, zoals toegezegd in toezegging 735.
- Verdere ontwikkeling van een duurzame openbare ruimte:
 - Versnelde overgang naar ledverlichting met als doel een energieverbruik te verlagen van 50% in 2030 ten opzichte van 2016.
 - Verminderen van de hoeveelheid openbare verlichting bij vervanging.
 - Beperken van de lichtsterkte tot maximaal 80% van de geldende richtlijnen.
 - Onderzoeken van vleermuisvriendelijke verlichting in het buitengebied, die ook energiezuiniger is dan traditionele straatverlichting.

Onderhoud

Er wordt uitgegaan van onderhoudsniveau B. De gemeente Wassenaar voert het onderhoud van de openbare verlichtingsinstallatie uit volgens de methodiek van gestructureerde lampvervanging, ook wel groepsremplace genoemd. Deze methodiek houdt in dat lampen na verloop van een vast aantal branduren vervangen worden. Deze methodiek zal in de toekomst steeds meer afnemen als gevolg van de toepassing van ledverlichting. De kleine onderhoudswerkzaamheden en reparaties zullen meer en meer gelijktijdig gaan plaatsvinden bij de periodieke reiniging van de lichtmasten. De

tussentijdse, incidentele uitval van verlichting wordt in de vorm van storingsonderhoud verholpen. Het vervangen van verouderde lichtmasten, armaturen, kabelnet en/of voedingskasten vindt projectmatig plaats.

Om de onderhoudskosten financieel te onderbouwen, zijn normkosten berekend en de onderhoudsbehoefte voor de komende 10 jaar geactualiseerd. Vervolgens is dit vergeleken met beschikbare middelen. Hierbij zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De kengetallen voor beheer en onderhoud zijn gebaseerd op de standaard kengetallen voor onderhoudsactiviteiten op basis van de CROW-publicatie 145.
- De kengetallen zijn verfijnd met maatregelen het meerjarenoverzicht uit de Notitie Verledden Gemeente Wassenaar 2024-2033 van Nobralux.
- In lijn met de Meerjarenbegroting 2024-2027 is het prijspeil 2024 gehanteerd zonder indexatie. Voor de indexering wordt de gemeentelijke indexeringssystematiek gevolgd.
- De kengetallen zijn inclusief kosten voor periodieke inspecties en IV-schap (installatieverantwoordelijke).

Normkosten

In onderstaande tabel zijn de normkosten opgenomen op basis van de methodiek beschreven in Hoofdstuk 5. Deze geven inzicht in de jaarlijkse onderhoudskosten om het beheerareaal eeuwigdurend op het bestuurlijk vastgestelde ambitieniveau kunnen onderhouden.

OBJECTGROEP	REGULIER ONDERHOUD	GROOT ONDERHOUD	VERVANGEN
	EXPLOITATIE	VOORZIENING	INVESTERING
Kabels	0	53	120
Masten	134	33	73
Armaturen	262	43	95
Kasten	0	7	16
TOTAAL	396	135	305

Tabel 40: Normkosten (Bedragen x € 1.000)

Onderhoudsbehoefte

Aan de hand van actuele condities en inspectiegegevens zijn de onderhoudskosten voor de periode 2024-2033 zoveel mogelijk geactualiseerd.

Met de vervanging van circa 4.750 verouderde lampen door energiezuinige ledverlichting zetten we in op de verduurzaming van dit kapitaalgoed en dragen we bij aan de doelstellingen van de CO2-prestatieladder van onze gemeente. Deze transitie is urgent geworden door de productiestop van veelgebruikte fluorescentielampen. De overstap naar ledverlichting draagt bij aan een reductie van het energieverbruik en de CO2-uitstoot, met een jaarlijkse besparing van ongeveer 495.000 kWh. Dit resulteert bovendien in een jaarlijkse kostenbesparing, lagere onderhoudskosten en minder lichtvervuiling, wat de impact op de natuur minimaliseert. De jaarlijkse onderhoudskosten voor de vervanging van het totale areaal van openbare verlichting – inclusief masten, armaturen en kabels – bedragen ongeveer € 440.000. Deze kosten kunnen worden opgedeeld in twee categorieën: ongeveer 30% voor groot onderhoud, zoals het vervangen van kabels en enkele masten en armaturen, en 70% voor de meer structurele vervangingswerkzaamheden, zoals de verledingsopgave.

JAAR	REGULIER ONDERHOUD	GROOT ONDERHOUD	VERVANGING
	EXPLOITATIE	VOORZIENING	INVESTERING
2024	395	135	-
2025	373	135	404
2026	351	135	357
2027	328	135	335
2028	306	135	497
2029	284	135	359
2030	284	135	270
2031	284	135	270
2032	284	135	270
2033	284	135	270
TOTAAL	3.173	1.350	3.052

Tabel 41: Onderhoudsbehoefte (Bedragen x € 1.000)

Regulier onderhoud ten laste van exploitatie

De gemiddelde jaarlijkse onderhoudskosten bedragen €317.000, inclusief VAT. De jaarlijkse onderhoudskosten zijn meegenomen in de meerjarenbegroting. De exploitatielasten bestaan uit jaarlijks terugkerende uitgaven voor kleine reparaties, inspecties, IV-schap en energiekosten. Zoals te zien is in Tabel 41, is er als gevolg van de moderniseringsopgave van de openbare verlichting – het overschakelen naar ledverlichting – een daling van de jaarlijkse onderhoudskosten waarneembaar.

Groot onderhoud ten laste van voorziening

De planmatige onderhoudskosten zoals het vervangen van de armaturen, conserveren en vervangen van het kabelnet en elementen wordt gefinancierd vanuit de voorziening. Op basis van de geplande onderhoudswerkzaamheden en de geactualiseerde inspectiegegevens bedraagt het gemiddelde jaarlijkse kosten voor het groot onderhoud € 135.000, incl VAT.

NAAM	2024	2025	2026	2027	2028
Groot Onderhoud	135	135	135	135	135
TOTAAL	135	135	135	135	135

Tabel 42: Groot onderhoud openbare verlichting 2024-2028 (Bedragen x € 1.000)

Ontwikkeling van de voorzieningen

Per 1 januari 2024 bedraagt het saldo van de voorziening €728.445, met een huidige jaarlijkse dotatie van € 135.787. Door de hoge beginstand van deze voorziening en door de vervangingsopgave niet ten laste te brengen van de onderhoudsvoorziening, kan de jaarlijkse dotatie aan deze voorziening met ingang van 2025 met € 36.000 worden verlaagd. Bij de onttrekking in 2024 is de werkelijke onttrekking aan deze voorziening meegenomen. De hogere uitgaven in 2024 hebben te maken met inhaalwerkzaamheden die voor voorgaande jaren stonden gepland.

JAAR	BEGINSTAND	DOTATIE	ONTTREKKING	EINDSTAND
2024	728	136	361	512
2025	512	100	135	477
2026	477	100	135	442
2027	442	100	135	407
2028	407	100	135	372
2029	372	100	135	337
2030	337	100	135	302
2031	302	100	135	267
2032	267	100	135	232
2033	232	100	135	197
TOTAAL		1.036	1.576	

Tabel 43: Ontwikkeling voorziening (Bedragen x € 1.000)

Investerings

De gemeente Wassenaar heeft nog circa 4.750 oudere lampen in de openbare ruimte die vervangen moeten worden door de meest energiezuinige verlichting. De productiestop van de veelgebruikte fluorescentielampen vraagt om een versnelling van de vervanging van de bestaande armaturen en lampen.

Op basis van de uitvoeringscapaciteit en de financiële mogelijkheden kan de verledingsopgave binnen 5 jaar gefaseerd worden uitgevoerd. Met een jaarlijkse investering van ongeveer € 400.000 kan Wassenaar versneld overstappen op energiezuinige ledverlichting. De implementatie van dit plan zal gefaseerd verlopen volgens de volgende criteria en prioritering:

- Vervanging van de meest energie-intensieve en storingsgevoelige armaturen.
- Een integrale aanpak waarin de principes van 'werk met werk maken' worden gehanteerd.
- Een gebiedsgerichte en functiegerichte aanpak, waarbij afhankelijk van de categorie wegen en per buurt overgegaan wordt tot vervanging. Armaturen waarvan eindelevensduur is bereikt, genieten een hogere prioriteit.

NAAM	2025	2026	2027	2028	2029
Modernisering OVL fase 1: Bloemenwijk & Centrum Noord & Noord & Wittenburg	404				
Modernisering OVL fase 2: Centrum Zuid & De Kreken & Oost & Oostdorp & Van Polanenpark		356			
Modernisering OVL fase 3: De Kieviet & Dimbaar fietspad & Kerkehout & Ommerenpark & Zuid			335		
Modernisering OVL fase 4: Gebiedsontsluitingswegen				497	
Modernisering OVL fase 5: Retrofit					359
TOTAAL	404	357	335	497	359
EXTRA KAPITAALLASTEN (T+1)	-	13	25	37	53

Tabel 44: Investeringsprogramma verleden openbare verlichting 2024-2028 (Bedragen x € 1.000)

6.8 Verkeersregelininstallaties

Areaal

In Wassenaar staan 11 verkeersregelininstallaties, 19 pollers en 3 matrixborden. Het areaal heeft een totale vervangingswaarde van € 2,8 miljoen.

OBJECTGROEPEN	HOEVEELHEID	EENHEID	LEVENSDUUR	VERVANGINGSWAARDE
Verkeersregelininstallaties	11	stuks	30	1.650
Pollers	19	stuks	15	1.083
Matrixborden	3	stuks	15	48
TOTAAL				2.781

Tabel 45: Areaal (Bedragen x € 1.000)

Kwaliteit

De kwaliteit van het areaal verkeersregelininstallaties wordt grotendeels bepaald door de mate waarin planmatig onderhoud en vervanging tijdig worden uitgevoerd. Op basis van de onderhoudsgeschiedenis en de geplande vervangingsopgave wordt de technische staat als goed beoordeeld.

- VRI-dorp: De automaten van VRI's 107, 108, en 110 t/m 112 zijn in 2024 vervangen.
- VRI-N44: De automaten bij VRI's 101 t/m 106 zijn in 2015 vervangen. Echter, sommige onderdelen zoals zweepmasten en lantaarns dateren hoogstwaarschijnlijk uit 2000. Een algehele vervanging van zowel automaten als masten staat gepland voor 2030.

Ambities

- Behouden van het authentiek en dorps karakter:
 - Bij groot onderhoud en vervanging, mogelijkheid tot vervanging van verkeersregelininstallaties (VRI's) door zebrapaden en/of rotondes onderzoeken voor betere doorstroming.
- Versterken van het uitnodigende karakter:
 - Minimale wachttijden nastreven voor fietsers en voetgangers.
- Verdere ontwikkeling van een duurzame buitenruimte:
 - Optimalisatie van de doorstroom van gemotoriseerd verkeer door afstemming van VRI's om 'groene golven' te creëren.

Onderhoud

Om de onderhoudskosten financieel te onderbouwen, zijn normkosten berekend en de onderhoudsbehoefte voor de komende 10 jaar geactualiseerd. Vervolgens is dit vergeleken met beschikbare middelen. Hierbij zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- De kengetallen voor beheer en onderhoud zijn gebaseerd op de standaard kengetallen voor onderhoudsactiviteiten verfijnd met eigen ervaringskengetallen.
- In lijn met de Meerjarenbegroting 2024-2027 is het prijspeil 2024 gehanteerd zonder indexatie. Voor de indexering wordt de gemeentelijke indexeringssystematiek gevolgd.
- De kengetallen zijn inclusief kosten voor periodieke inspecties en IV-schap.

Normkosten

In onderstaande tabel zijn de normkosten voor verkeersregelininstallaties opgenomen. Deze geven inzicht in de jaarlijkse onderhoudskosten om het beheerareaal eeuwigdurend op het bestuurlijk vastgestelde ambitieniveau kunnen onderhouden.

OBJECTGROEP	REGULIER ONDERHOUD	GROOT ONDERHOUD	VERVANGEN
	EXPLOITATIE	VOORZIENING	INVESTERING
Verkeersregelininstallaties	81	59	63
Pollers	82	0	83
Matrixborden	5	0	4
TOTAAL	168	59	150

Tabel 46: Normkosten (Bedragen x € 1.000)

Onderhoudsbehoefte

Aan de hand van actuele condities en inspectiegegevens zijn de onderhoudskosten voor de periode 2024-2033 zoveel mogelijk geactualiseerd.

JAAR	REGULIER ONDERHOUD	GROOT ONDERHOUD	VERVANGING
	EXPLOITATIE	VOORZIENING	INVESTERING
2024	140	445	
2025	149	199	
2026	149	0	
2027	149	0	
2028	149	30	
2029	149	47	130
2030	149	0	1.874
2031	149	0	
2032	149	0	
2033	149	0	
TOTAAL	1.481	721	2.004

Tabel 47: Onderhoudsbehoefte (Bedragen x € 1.000)

Regulier onderhoud ten laste van exploitatie

De jaarlijkse onderhoudskosten bedragen € 149.000, incl. VAT. Deze zijn meegenomen in de exploitatiebegroting. Dit exploitatiebudget bevat de kosten voor het beheren en onderhouden van het areaal. De exploitatielasten zijn jaarlijks terugkerende lasten (kleine reparaties, inspecties, IV'schap en energiekosten).

Groot onderhoud ten laste van voorziening

De planmatige onderhoudskosten zoals het vervangen van de automaten, conserveren en vervangen van armaturen wordt gefinancierd vanuit de voorziening. Op basis van de geplande onderhoudswerkzaamheden en de geactualiseerde onderhoudsprogrammering bedraagt het gemiddelde jaarlijkse kosten voor het groot onderhoud € 72.000, incl. VAT.

NAAM	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Groot Onderhoud	445	199			30	47
TOTAAL	445	199	-	-	30	47

Tabel 48: Groot onderhoud verkeersregelininstallaties 2024-2028 (Bedragen x € 1.000)

Ontwikkeling van de voorzieningen

Per 1 januari 2024 bedraagt het saldo van de voorziening € 1.026.775, met een huidige jaarlijkse dotatie van € 65.274. Door de hoge beginstand van deze voorziening is voldoende om de geplande onderhoudsopgaven en mogelijke onvoorziene kosten in de komende jaren te dekken. Hierdoor kunnen voor de komende jaren vanaf 2025 dotaties aan deze voorziening achterwege blijven. Bij de onttrekking in 2024 is de werkelijke onttrekking aan deze voorziening meegenomen. Het in 2024 niet bestede begrote onderhoudsbedrag is hier doorgeschoven naar komende jaren.

JAAR	BEGINSTAND	DOTATIE	ONTTREKKING	EINDSTAND
2024	1.027	65	368	724
2025	724	0	276	448
2026	448	0	-	448
2027	448	0	-	448
2028	448	0	30	418
2029	418	0	47	371
2030	371	0	-	371
2031	371	0	-	371
2032	371	0	-	371
2033	371	0	-	371
TOTAAL		65	721	

Tabel 49: Ontwikkeling voorziening (Bedragen x € 1.000)

Vervangingsinvesteringen

Er zijn in deze planperiode 2024-2028 geen investeringsprojecten gepland.